

Use 48
2-2 350.463
2-2 350.463
1.5

การศึกษาการกระจายและการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ผลิตโดยกรมส่งเสริมการเกษตร
ในหมู่เกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประหยัค บุญสุข

17 ต.ธ. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

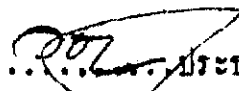
กุมภาพันธ์ 2525

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

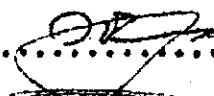
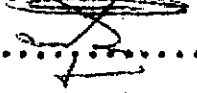
177222

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้จน
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..........ประธาน
..........กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
..........กรรมการ
..........กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธาศาศักดิ์
วชิรปรีชาพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลียว พันธุส์ถา กร.สุนทร แก้วลาย และ
รองศาสตราจารย์ฉนวน สายยศ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง
ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจาก คุณสิทธิชัย ปิ่นวิเศษ
คุณชะตา ปิ่นวิเศษ และคุณประชน บุญสุข และได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
การเกษตร และเกษตรกรทุกท่านเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านทั้งกล่าว ที่ได้ให้
ความช่วยเหลือมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่กรุณาให้กำลังใจ และทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้

ประหยศ บุญสุข

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	คำนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร	6
	ความเป็นมาของการจัดตั้ง	6
	อำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร	7
	การแบ่งส่วนราชการในกรมส่งเสริมการเกษตร	8
	ปรัชญาการส่งเสริมการเกษตรระยะยาว	9
	ภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร	9
	แนวทางในการส่งเสริมการเกษตร	10
	กิจกรรมการส่งเสริมการเกษตร	11
	โครงการต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร	11
	ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ	12
	วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดพิมพ์เอกสารพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร	12
	ลักษณะของเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร	12
	ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร	13
	หลักการปฏิบัติในการส่งเสริมการเกษตร	13

วิธีการส่งเสริมการเกษตร	14
ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเกษตร	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในต่างประเทศและในประเทศไทย .	17
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	21
กลุ่มตัวอย่าง	21
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	22
การจัดกระทำกับข้อมูล	26
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	27
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	28
หัวเรื่องของเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร	29
พื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร	33
การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร	40
อุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร	41
วิธีการที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์	43
ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ที่กระจายเข้าไปสู่หมู่บ้านและเกษตรกร และการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์	44
ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร	48
5 สรุปผล อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ	49
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	49
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
อภิปรายผล	53
ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	66

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	อายุของเกษตรกร	33
2	เพศของเกษตรกร	34
3	ระดับการศึกษาของเกษตรกร	35
4	สภาพการอ่านของเกษตรกร	36
5	สถานภาพในหมู่บ้านของเกษตรกร	37
6	อาชีพหลักของเกษตรกร	38
7	อาชีพรองของเกษตรกร	39
8	วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่เกษตรกร	40
9	อุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่ เกษตรกร	41
10	วิธีการที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ..	43
11	ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร	44
12	ประเภทของเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับหรือได้พบเห็น	45
13	การได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์และการนำเอกสารสิ่งพิมพ์ไปใช้ประโยชน์ ..	46
14	ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร	48

คำนำ

ในประเทศที่มีอาชีพการเกษตรเป็นพื้นฐาน เช่น ประเทศไทย งานส่งเสริมการเกษตรย่อมมีบทบาทสำคัญ และจำเป็นจะต้องขยายบริการอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เห็นต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพแวดล้อม จากปัญหาย่อยระดับท้องถิ่นไปสู่ปัญหาใหญ่ระดับชาติ ไปจนถึงปัญหาระหว่างชาติ งานของกรมส่งเสริมการเกษตรจึงไม่จำกัดอยู่เพียงภายในกรมเท่านั้น หากจะต้องมีการร่วมมือประสานงานตลอดจนสร้างความสัมพันธ์กับโลกภายนอกมากขึ้น งานส่งเสริมการเกษตรจึงมีความสลับซับซ้อนและละเอียดอ่อนมากยิ่งขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันนี้ นักส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติภารกิจในฐานะของ "แนวหน้า" ในการต่อสู้กับสงครามความยากไร้ และหิวโหยของมนุษยชาติร่วมกัน และผลผลิตที่กรมส่งเสริมการเกษตรหวังก็คือ ชัยชนะความยากไร้ และเสริมสร้างความผาสุก การอยู่ดีกินดีของประชากรในสังคมเกษตรทุกคน ซึ่งย่อมจะส่งผลต่อความอยู่รอดและความเป็นเอกภาพของชาติ โดยส่วนรวมด้วย (ยุคติ สาริกะภูติ 2521 : 18)

ข้อความข้างบนนี้เป็นนโยบายและแนวทางในการดำเนินงาน ของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของงานส่งเสริมการเกษตร ที่ทางกรมส่งเสริมการเกษตรกำลังกระทำอยู่และต้องกระทำต่อไปในอนาคตอย่างกว้างขวาง ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2510 ระบุไว้ว่า กรมส่งเสริมการเกษตรมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ อำนวยมบริการและเผยแพร่วิชาความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ให้ถึงตัวเกษตรกรโดยแพร่หลายและทั่วถึง ด้วยเหตุผลนี้กรมส่งเสริมการเกษตร จึงมีหน่วยงานด้านการผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ขึ้น คือ ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ กองเกษตรสัมพันธ์ โดยยึดหลักการและเหตุผลที่ว่า เอกสารและสิ่งพิมพ์ทุกประเภทเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลมาก สามารถเข้าถึงประชากรและเกษตรกรได้อย่างกว้างขวาง เก็บไว้ได้นานถาวร นำมาอ่านศึกษาได้ตลอดเวลา ในการดำเนินการส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่ไปสู่เกษตรกร เพื่อปรับปรุงกิจการในไร่นาให้ดีขึ้น เป็นการเพิ่มพูนรายได้และความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น การใช้เอกสารคำแนะนำช่วยในการส่งเสริมจึงเป็น

หลักฐานและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยพนักงานส่งเสริมที่มีจำนวนจำกัด ให้สามารถเผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกรได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ใช้เป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงตัวเกษตรกร แทนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (กองเกษตรสัมพันธ์ 2521 : ไม่มีเลขหน้า)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว แสดงว่าเอกสารสิ่งพิมพ์ เป็นเครื่องมือสำคัญของนักส่งเสริมการเกษตร เพราะสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหรือเป็นตัวแทนของนักส่งเสริมการเกษตร เมื่อเกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงตัวนักส่งเสริมการเกษตร ก็สามารถใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ได้ นับว่าเอกสารสิ่งพิมพ์เป็นสิ่งจำเป็นมากในสังคมเกษตรที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ในประเทศยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำ การเกษตรแผนใหม่

เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร จัดเป็นสิ่งพิมพ์รัฐบาล เพราะเป็น สิ่งพิมพ์ที่ทางราชการเป็นผู้พิมพ์ และพิมพ์เป็นบริการให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนถึง ประชาชนที่สนใจ (พิมพ์วรรณ ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์ 2519 : 103) การผลิตสิ่งพิมพ์ รัฐบาลในประเทศไทย เริ่มมีการจัดพิมพ์มาเป็นเวลานาน แต่มีผู้รู้จักและใช้ประโยชน์จาก สิ่งพิมพ์รัฐบาลจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หน่วยงานที่ผลิตสิ่งพิมพ์ ขาดการ ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบ หรืออาจจะขาดงบประมาณและกำลังคนในการเผยแพร่ เอกสารสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานผลิตขึ้น ฉะนั้นสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ผลิตออกมา จึงไม่ถึงมือประชาชน เป็นการสูญเปล่าทั้งค่านงบประมาณและกำลังความคิด แต่กรมส่งเสริมการเกษตรมีลักษณะ การเผยแพร่เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ต่างไปจากหน่วยงานอื่น ๆ โดยมีผู้ทำหน้าที่ในการกระจาย เอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกรหลายฝ่าย เช่น นักส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีตำแหน่งเรียกว่า เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ และพนักงานเกษตร เป็นต้น การเผยแพร่เอกสารสิ่งพิมพ์นั้น กระทำหลายวิธีการ เพื่อให้เอกสารสิ่งพิมพ์ไปถึงมือเกษตรกร และได้มีการใช้ประโยชน์จาก เอกสารความรู้ไปกับการส่งเสริมการเกษตรด้านอื่น ๆ จากพนักงานส่งเสริมการเกษตร

ในปีหนึ่ง ๆ กรมส่งเสริมการเกษตรผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ แจกจ่ายให้แก่เกษตรกร เป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2521 - 2523 ได้ผลิตเอกสารวิชาการใบปลิวคำแนะนำคู่มือ ส่งเสริมการเกษตร และโปสเตอร์ จำนวน 297 ชื่อเรื่อง จำนวน 57,007,000 ฉบับ ผลิตวารสาร 3 ชื่อเรื่อง จำนวน 371,900 ฉบับ (กองเกษตรสัมพันธ์ 2523 : ไม่มีเลขหน้า)

รัฐบาลต้องเสียงบประมาณและกำลังคน เพื่ออีกงานนี้เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะมีการติดตามผลของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ และการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ ที่กรมส่งเสริมการเกษตรผลิตขึ้นและแจกจ่ายไปสู่เกษตรกร ว่าได้มีการกระจายไปถึงมือเกษตรกรมากน้อยเพียงใด มีอุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์อย่างไร และเกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์เรื่องต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอย่างไรในการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ได้รับ ฯลฯ การติดตามผลเหล่านี้จะทำให้ทราบว่าผลการผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรนั้น ได้มีการใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด เป็นแนวทางในการปรับปรุงเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้น ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้คือเกษตรกรอย่างแท้จริง และยังเป็นข้อมูลที่จะนำไปพิจารณาถึงความสำเร็จในการลงทุนของรัฐบาลในกิจการค้านี้

ได้อีกประการหนึ่ง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ไปสู่เกษตรกร ว่ามีวิธีการอย่างไร และวิธีการใดที่เกษตรกรได้รับเอกสารมากที่สุด
2. เพื่อศึกษาว่า เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร เรื่องใดและประเภทใดบ้างที่กระจายเข้าไปถึงหมู่บ้านและเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาอุปสรรคของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร เข้าไปสู่หมู่บ้านและเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ในเรื่องต่าง ๆ ว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใด
5. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ว่ามีปัญหายังไงบ้าง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบวิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ไปสู่เกษตรกร

2. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกรมส่งเสริมการเกษตร ในการปรับปรุงเอกสารสิ่งพิมพ์ให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์จริงของเกษตรกร

3. เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุง การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ให้ถึงตัวเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน และเจ้าหน้าที่ประจำที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในท้องถิ่น ในการจัดหาเอกสารสิ่งพิมพ์มาบริการต่อเกษตรกร

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษารายการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ครั้งนี้ กระทำกับกลุ่มตัวอย่างในขอบเขตต่อไปนี้

1. ผู้ทำหน้าที่กระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ได้แก่ เกษตรจังหวัด ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ ผู้ช่วยเกษตรอำเภอ ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 20 คน

2. เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ หัวหน้าครอบครัวหรือบุคคลผู้มีอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านที่สุ่มตัวอย่างใดจำนวน 4 หมู่บ้าน รวม 411 คน

3. เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ผลิตขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2523 ประเภทจุลสาร แผ่นปลิว แผ่นภาพ รวมทั้งสิ้น 297 ชื่อเรื่อง

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เกษตรกร หมายถึง หัวหน้าครอบครัว หรือบุคคลในครอบครัวที่ประกอบอาชีพทำสวน ทำนา ทำไร่ หรือเลี้ยงสัตว์ ที่สามารถให้ข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้

2. วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ หมายถึง วิธีการนำเอกสารสิ่งพิมพ์จากกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่หมู่บ้านและเกษตรกร หมายถึงรวมทั้ง เกษตรกรได้พบเห็น ได้อ่าน ได้รับไว้ และในที่สุดได้นำคำแนะนำในเอกสารสิ่งพิมพ์ไปใช้ปฏิบัติตาม วิธีการในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ที่สำคัญมีดังนี้

2.1 การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยตรง

2.2 การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ โดยผ่านผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

2.3 การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ โดยแจกให้ระหว่างที่มีการจัดกิจกรรม

ด้านการเกษตร

2.4 การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ โดยแจกไปตามสถานที่ที่ให้บริการการอ่าน เช่น ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

3. เอกสารสิ่งพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นภาพ ปฏิทินและอื่น ๆ ที่ผลิตโดยกรมส่งเสริมการเกษตร

4. ประเภทของเอกสารสิ่งพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ลักษณะดังต่อไปนี้

4.1 จุลสาร

4.2 แผ่นปลิว

4.3 แผ่นภาพ (โปสเตอร์)

5. การใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ หมายถึง การที่เกษตรกรนำความรู้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ได้อ่าน ได้พบเห็นหรือได้รับไว้ มาทดลองปฏิบัติตาม หรือนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานการเกษตรของตน หรือนำความรู้ที่ได้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ไปแนะนำแก่เพื่อนเกษตรกรด้วยกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเอกสารออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในประเทศไทย และในต่างประเทศ

1. เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งตั้งขึ้นได้ 13 ปี แต่เดิมมีที่ทำการอยู่ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถนนราชดำเนิน ในกรุงเทพมหานคร ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 ได้ย้ายหน่วยงานทั้งหมดภายในกรมส่งเสริมการเกษตร มายังตึกที่ทำการใหม่ ถนนพหลโยธิน เกษตรกลาง บางเขน ทั้งนี้โดยมี นายท่านอง สิงคาลว ณิช ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นท่านแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 - 2518 และนายยุกติ สาริกะภูติ เข้ามาดำรงตำแหน่งนี้สืบมาถึงปัจจุบัน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2524 : 18)

ความเป็นมาของการจัดตั้ง

ในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2510 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2510 ความตอนหนึ่งว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรของประเทศมีอาชีพในการเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 80 และสินค้าการเกษตรเป็นสินค้าออกที่สำคัญ นำรายได้เข้าประเทศประมาณร้อยละ 90 ของสินค้าออกทั้งหมด ซึ่งอาจถือได้ว่าเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ ขึ้นอยู่กับอาชีพการเกษตรเป็นสำคัญ กระทรวงเกษตรมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดควบคุมและส่งเสริมเกษตรกรรม ซึ่งในการส่งเสริมการเกษตรของประเทศ ให้เจริญก้าวหน้าขึ้นนั้น จำเป็นต้องอำนวยบริการและเผยแพร่วิชาความรู้ เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ให้ถึงตัวเกษตรกรโดยแพร่หลายและทั่วถึง เพื่อจะช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิต ในด้านการเกษตร ให้มีปริมาณและคุณภาพ

ตามต้องการของตลาด และเพื่อให้มีตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตผลอันจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และฐานะดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจส่วนรวมให้มั่นคงยิ่งขึ้นด้วย

ดังนั้นในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมฉบับนั้น จึงได้จัดตั้งกรมส่งเสริมการเกษตรขึ้นมาเพื่อสนองนโยบายดังกล่าว กรมส่งเสริมการเกษตรตั้งขึ้นมาเพื่อสนองนโยบายในการส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า จึงต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเร่งรัดเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า จึงต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเร่งรัดเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และตามนโยบายรัฐบาล เป้าอบรมเกษตรกรและเยาวชนในชนบท ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาอาชีพ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับความรู้จากสถาบันวิชาการมาคิดแปลงถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร และรับปัญหาจากเกษตรกรมาแก้ไข พร้อมกันก็พัฒนาเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2524 : 207 - 208)

อำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดอยู่ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งปัจจุบันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แบ่งส่วนราชการภายในกระทรวงดังนี้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2524 : 50 - 51)

1. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
3. สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
4. กรมชลประทาน
5. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
6. กรมประมง
7. กรมปศุสัตว์
8. กรมป่าไม้
9. กรมวิชาการเกษตร
10. กรมส่งเสริมการเกษตร

11. กรมส่งเสริมสหกรณ์
12. กรมพัฒนาที่ดิน
13. รัฐวิสาหกิจ
 - 13.1 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
 - 13.2 องค์การสวนยาง
 - 13.3 องค์การสะพานปลา
 - 13.4 องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
 - 13.5 องค์การส่งเสริมกิจกรรมโคนมแห่งประเทศไทย
 - 13.6 สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
 - 13.7 องค์การตลาดเพื่อการเกษตร
 - 13.8 บริษัทไม้อัดไทยจำกัด

อำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2510

(กรมส่งเสริมการเกษตร 2523 : 1) ใ้ระบุไว้ดังนี้ คือ กรมส่งเสริมการเกษตรมีอำนาจหน้าที่ บริการและเผยแพร่วิชาความรู้ เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ให้ถึงตัวเกษตรกร โดยแพร่หลายและทั่วถึง เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิต ในด้านการเกษตรให้มีปริมาณ และคุณภาพตามความต้องการของตลาด และเพื่อให้มีตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อันจะช่วย ให้เกษตรกรมีรายได้และฐานะดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมการเศรษฐกิจส่วนรวม ให้มั่นคงยิ่งขึ้นด้วย

การแบ่งส่วนราชการในกรมส่งเสริมการเกษตร

ตามพระราชกฤษฎีกา การแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2520 ได้แบ่งส่วนราชการออกดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2523 : 1 - 2)

ก. การบริหารราชการส่วนกลาง

1. สำนักเลขานุการ
2. กองการเจ้าหน้าที่
3. กองคลัง
4. กองแผนงาน

5. กองส่งเสริมพืชพันธุ์
 6. กองขยายพันธุ์พืช
 7. กองป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
 8. กองพัฒนาการบริหารงานเกษตร
 9. สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ
 10. สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 11. สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคกลาง
 12. สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออก
 13. สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันตก
 14. สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้
 15. กองเกษตรสัมพันธ์
- ข. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
1. สำนักงานเกษตรจังหวัด
 2. สำนักงานเกษตรอำเภอ

ปรัชญาการส่งเสริมการเกษตรระยะยาว

ปรัชญาการส่งเสริมการเกษตรซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตร ปิดเป็นหลักในการวางแผนดำเนินงานนั้น ได้ยึดหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเกษตรกร โดยวิธีให้การศึกษามากกว่าปรับปรุงวิธีเกษตรกรรม และให้ความรู้ทางความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ในการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้โดยมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และฐานะ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนให้มีความรู้ทางการศึกษาของครอบครัวเกษตรกร ในชนบทให้สูงขึ้น และให้ความรู้ที่จะช่วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุกคิ สาริกะภูติ 2521 : 20)

ภารกิจของการส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรจัดตั้งขึ้น เพื่อบริการและเผยแพร่วิชาหรือความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ให้ถึงตัวเกษตรกรโดยแพร่หลายและทั่วถึง เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิต ทางด้านการเกษตรให้มีปริมาณและคุณภาพมากขึ้น อันจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้

และฐานะที่ขึ้น ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศให้มั่นคงยิ่งขึ้นด้วย
 ดังนั้นเพื่อให้การส่งเสริมการเกษตรเป็นไปตามเป้าหมาย กรมส่งเสริมการเกษตรจึงต้อง
 มีภารกิจประจำและจัดทำโครงการพิเศษขึ้นมาในบางกรณี เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล
 เพื่อความมีประสิทธิภาพของงานส่งเสริมการเกษตร และเพื่อเกษตรกรโดยเฉพาะ
 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2524 : 208)

แนวทางในการส่งเสริมการเกษตร

เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายในการจัดตั้งกรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริม
 การเกษตรจึงได้วางแนวทางในการดำเนินงานไว้ดังนี้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 2524 : 208 - 209)

1. การเพิ่มผลผลิต นอกจากจะเพิ่มผลผลิตในบริเวณที่เชื้ออำนาจแล้ว ยังจะมุ่ง
 เน้นผลผลิตต่อไร่ โดยการเปลี่ยนพันธุ์พื้นเมืองให้เป็นพันธุ์ดี รวมกับการใช้วิทยาศาสตร์และ
 เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เปลี่ยนแปลงสาขาค้นคว้าเป็นแปลงขยายพันธุ์ ในแหล่งที่มีแต่
 พันธุ์พื้นเมือง เปลี่ยนแปลงการดำนาวิธีเป็นแปลงเปรียบเทียบ หรือแปลงส่งเสริมกิจกรรม
 และจัดให้ความรู้เกษตรกรโดยการฝึกอบรม และจัดนำชมแปลงตัวอย่างในหมู่บ้าน และการ
 เผยแพร่ทางสื่อมวลชน

2. ยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรที่ยากจน ให้พอมีพอใช้ด้วยการส่งเสริม
 การปลูกพืชอาหารสำหรับบริโภคในครอบครัว ส่วนที่เหลือจึงจำหน่าย ส่งเสริมการใช้เวลา
 ว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการจัดทำโครงการที่เป็นลักษณะคล้ายการสร้างงานในชนบท
 ให้เกษตรกรผู้ยากไร้ได้ทำงานเพิ่มรายได้

3. ส่งเสริมเกษตรกรผู้มีฐานะปานกลางให้มีฐานะสูงขึ้น ด้วยการให้ที่ดินให้เกิด
 ประโยชน์ จากการปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกพืชแซม ปลูกพืชเหี่ยวฤดู จัดทำไร่นาสวนผสม
 มีการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ให้มีการลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้พันธุ์พืชที่ดี ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก
 หรือปุ๋ยพืชสด ใช้พลังงานราคาถูก เช่น แรงงานสัตว์ ก๊าซชีวภาพ รวมทั้งหาวิธีลดรายจ่าย
 ด้วยการส่งเสริมให้มีการปลูกผักสวนครัว และทำอุตสาหกรรมในครอบครัว

4. ยกฐานะทางสังคมของเกษตรกรให้สูงขึ้น ด้วยการสร้างความเป็นผู้นำในท้องถิ่น
 และเผยแพร่เกียรติคุณของเกษตรกรเมื่อประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกร เป็นที่ยอมรับ

ของบุคคลในกลุ่มอาชีพอื่น และยอมรับว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีเกียรติ

กิจกรรมการส่งเสริมการเกษตร

กิจกรรมที่กรมส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติเป็นกิจกรรมหลักมีดังต่อไปนี้

(กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2524 : 209 - 213)

1. งานส่งเสริมการเกษตรภาค
2. งานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดและอำเภอ
3. งานส่งเสริมพืชเศรษฐกิจ
4. งานป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
5. งานส่งเสริมการผลิตข้าว
6. งานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเกษตรกร
7. งานเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต

โครงการต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการที่กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมมือกับหน่วยงานอื่นหรือได้รับการอุดหนุนทางค่านเงินทุนจากรัฐบาลต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น มีดังต่อไปนี้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2524 : 213 - 221)

1. โครงการปรับปรุงการส่งเสริมการเกษตร
2. โครงการผลิตและขยายพันธุ์พืช
3. โครงการส่งเสริมการเกษตรที่สูง
4. โครงการผลิตและขยายพันธุ์ฝ้าย
5. โครงการเปลี่ยนพันธุ์ข้าว
6. โครงการพัฒนาข้าวโพดไทย-ญี่ปุ่น
7. โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำ
8. โครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานน้ำพองระยะที่ 2
9. โครงการส่งเสริมการเกษตรไทย-เยอรมัน
10. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง
11. โครงการพัฒนาที่ราบเชิงเขาปราจีนบุรี

ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ

ฝ่ายเอกสารคำแนะนำสังกัดอยู่ในกองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร 2523 : 13) มีหน้าที่ดำเนินการจัดพิมพ์เอกสารสิ่งพิมพ์ทุกประเภทที่ใช้ในการส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร โดยใช้อุปกรณ์การพิมพ์ที่มีอยู่ดำเนินการ รวมทั้งบริการจ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์ดังกล่าวแล้ว ไปยังสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานส่งเสริมเกษตรภาค หน่วยราชการต่าง ๆ และประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดพิมพ์เอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดพิมพ์เอกสารสิ่งพิมพ์ ดังนี้คือ (กรมส่งเสริมการเกษตร ม.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า)

1. เพื่อเผยแพร่เอกสารคำแนะนำให้ประชาชน เกษตรกร ผู้สนใจทั่วไปอ่านเข้าใจง่าย จึงควรความสนใจและเผยแพร่วิชาการเกษตรแผนใหม่ ให้เกษตรกร แม่บ้าน และบุคลากรทั่วประเทศยึดถือปฏิบัติตามได้ทันที เพื่อปรับปรุงอาชีพการเกษตรของตนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
2. เพื่อผลิตเอกสารทางวิชาการ ให้เป็นคู่มือของพนักงานส่งเสริมการเกษตร
3. เพื่อผลิตวารสาร นิตยสารรายเดือนเพื่อเผยแพร่วิชาการ ทางกรมเกษตร แก่พนักงาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และสถาบันอื่น ๆ และเพื่อเผยแพร่นโยบายและความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของกรม ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
4. เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ลักษณะของเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร

เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ผลิตโดยฝ่ายเอกสารคำแนะนำ กรมส่งเสริมการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับพืช เรื่องสัตว์มีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องสัตว์อยู่แล้ว คือ กรมประมงและกรมปศุสัตว์ การเรียบเรียงและจัดพิมพ์เอกสารสิ่งพิมพ์ส่วนมากเป็นประเภทใบปลิว จุลสาร ซึ่งพิมพ์ออกมาในรูปของคำแนะนำหรือคู่มือส่งเสริมการเกษตร เอกสารวิชาการและโปสเตอร์ มีการจัดพิมพ์วารสาร 3 ชื่อเรื่อง คือ ข่าวส่งเสริมการเกษตร เกษตรกร และส่งเสริมการเกษตร (ยกเว้นในปี พ.ศ. 2523

กระทรวงการคลังไม่อนุมัติงบประมาณให้จัดพิมพ์วารสารเกษตรกร และวารสารส่งเสริมการเกษตร) นอกจากนั้นเป็นการจัดพิมพ์ แบบฟอร์ม การ์ด คู่มือปฏิบัติงาน อบรมและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ จำนวนปีละประมาณ 100 - 300 ชื่อเรื่องขึ้นไป (กรมส่งเสริมการเกษตร 2523 : 1 - 10)

ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ท่านอง สิงคาลวณิช (ท่านอง สิงคาลวณิช 2520 : 10 - 11) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าส่งเสริมการเกษตรไว้ว่า "การส่งเสริมการเกษตร คือการบริการความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเกษตร และ (ในบางกรณี) จัดให้มีบริการปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการผลิตกรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาเกษตร โดยมีวิธีดำเนินการตามระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือ ให้เกษตรกรรู้จักช่วยเหลือตนเอง"

หลักการปฏิบัติในการส่งเสริมการเกษตร

ท่านอง สิงคาลวณิช (ท่านอง สิงคาลวณิช 2520 : 22) ได้แบ่งลักษณะของการปฏิบัติในการส่งเสริมการเกษตร ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การบริการความรู้ เพื่อให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติแล้วได้ผลตามนั้น ระบบการส่งเสริมการเกษตรของประเทศสหรัฐอเมริกา นิยมใช้คำว่า technical know - how ซึ่งมีความหมายว่า จะนำความรู้ทางวิชาการไปปฏิบัติให้ได้ผลคืออะไร ซึ่งจะเป็นการเน้นถึงลักษณะของเนื้อหาของวิชาการ พร้อมด้วยวิธีการส่งเสริมเผยแพร่ควบคู่กันไป

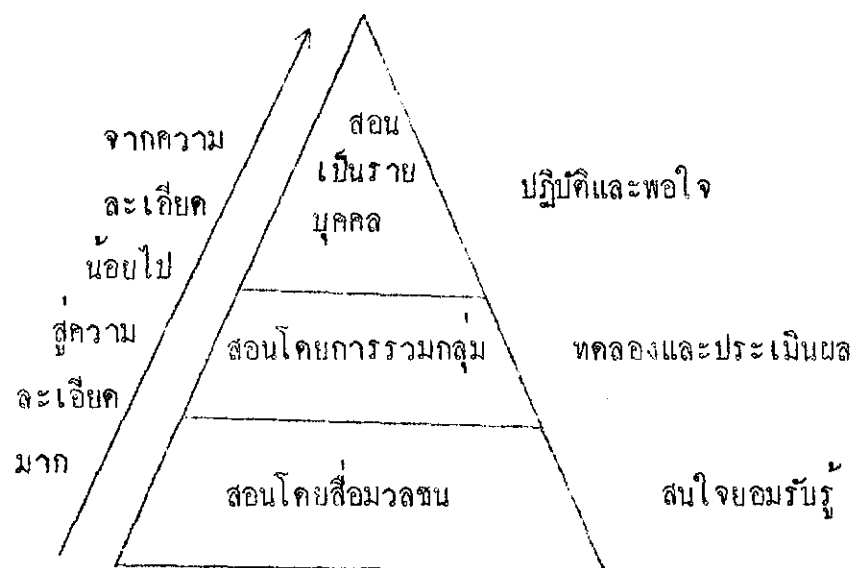
2. การบริการหรือจัดปัจจัยสนับสนุน เพื่อให้ความรู้ที่ได้รับบริการไปแล้วนั้น มีโอกาสนำไปปฏิบัติตาม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือผู้ให้คำแนะนำ จำต้องหามาตรการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยขอความร่วมมือ ประสานงาน จัดการ ฯลฯ เพื่อให้เกษตรกรได้รับวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ บริการเหล่านี้ ในหลักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสมัยใหม่เรียกว่า management know - how มีความหมายว่า จะต้องใช้วิชาการและวิธีจัดการอย่างไร จึงจะรับบริการวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และรับการสนับสนุนความรู้ทางวิชาการผลิตได้ตามจังหวะที่ความต้องการนำไปปฏิบัติ

วิธีการส่งเสริมการเกษตร

ในการส่งเสริมการเกษตรนั้นมีหลายวิธี นักส่งเสริมจะต้องตัดสินใจหรือเลือกเอาวิธีไหนจะให้ผลดีที่สุด ซึ่งจะต้องอาศัยการพิจารณาจากกระบวนการแพร่กระจายความรู้ว่าเกษตรกรอยู่ในลักษณะใด หรือขั้นตอนของกระบวนการ โดยทั่ว ๆ ไปในการส่งเสริมการเกษตรนั้นมีอยู่ 3 วิธีคือ

1. สอนโดยวิธีสื่อมวลชน (mass teaching method) เพื่อให้เกษตรกรทราบถึงเรื่องราวต่าง ๆ และกระตุ้นให้เกษตรกรมีความสนใจ และมีความคิดใหม่ ๆ โดยใช้สื่อทางวิทยุ โทรทัศน์ ข่าวเอกสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย และแผ่นป้ายโฆษณา
2. สอนโดยวิธีรวมกลุ่ม (group teaching method) วิธีการนี้เป็นการกระตุ้นเกษตรกรที่อยู่ในชั้นระหว่าง ขั้นการรับกับขั้นการให้ความสนใจ การส่งเสริมวิธีนี้อาจใช้การจัดการประชุม การจัดการฝึกอบรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแสดงการสาธิตผล สาธิตวิธีนิตรรคการ และการทัศนศึกษา ซึ่งจะทำให้เกษตรกรตื่นตัวในความคิดใหม่ และการแสดงออกโดยการถามหรือให้ข้อคิดแก่กลุ่ม เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดและกระตุ้นให้คนอื่น ๆ ตื่นตัวด้วยเช่นกัน
3. การสอนเป็นรายบุคคล (individual teaching method) นักส่งเสริมจะต้องรู้จักเกษตรกรเป็นอย่างดี และจะต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ดี เกษตรกรจะต้องมีความเชื่อมั่นในตัวนักส่งเสริม จึงจะสามารถชักนำให้เกษตรกรยอมรับสิ่งปฏิบัติใหม่ ๆ ได้ วิธีการนี้คือการไปเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่นา ที่บ้าน หรือชักชวนให้มาที่สำนักงานส่งเสริม หรืออาจจะติดต่อทางโทรศัพท์ หรือจดหมาย (ถ้าเป็นไปได้)

การทำการส่งเสริมโดยอาศัยกระบวนการแพร่กระจายความสัมพันธ์กับกระบวนการส่งเสริมทั้ง 3 วิธีข้างต้น พอจะแสดงความสัมพันธ์โดยแผนภาพได้ดังนี้

(Chang, 1963 : 16 - 17)

นอกจากกระบวนการส่งเสริมดังกล่าวมาแล้ว ยังมีวิธีการส่งเสริมซึ่งได้เคยทดลองปฏิบัติและได้ผลดีมาแล้วในประเทศต่าง ๆ โดยย่อ ดังนี้ (Chang, 1963 : 75 - 86)

1. การไปเยี่ยมที่ไร่นา และบ้านของเกษตรกร (farm and home visit)
2. จัดให้มีการอภิปรายปัญหาในกลุ่ม (group discussion)
3. การสาธิตผล (result demonstration)
4. การสาธิตวิธี (method demonstration)
5. การประชุมทั่วไป (general meeting)
6. นิทรรศการ (exhibition)
7. ทัดคนศึกษา (conducted tour)
8. การรณรงค์ (campaign) เป็นการร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหา เช่น การป้องกัน

โรคระบาดสัตว์ เป็นต้น

9. การจัดรายการวิทยุ (radio)
10. การแสดงและการละเล่น (plays) โดยการสอดแทรกความรู้ในรายการบันเทิง
11. ผู้นำท้องถิ่น (local leadership)
12. การแจกเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ (extension publication)

ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเกษตร

พจน์ ชุมศรี (พจน์ ชุมศรี 2520 : 34 - 36) กล่าวว่า งานส่งเสริมการเกษตร เป็นงานที่ให้การศึกษากับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรช่วยเหลือตนเองได้ ด้วยเหตุนี้ จุดสำเร็จของงานส่งเสริมการเกษตร จึงอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงของตัวเกษตรกร ในด้านการพัฒนาอาชีพเกษตรกร ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์ปัญหาในแง่ของนักส่งเสริมการเกษตร จำเป็นต้องยึดตัวจักรสำคัญที่จะให้เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งปัจจัยที่เป็นแหล่งทำให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลง ในแง่ของการพัฒนาอาชีพเกษตรกรนี้มีอยู่ด้วยกัน 3 ประการคือ

1. สิ่งของอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ และอื่น ๆ ที่ใช้ในการผลิต
2. ความรู้และข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
3. แรงจูงใจหรือกำลังใจของเกษตรกรที่จะทำให้การผลิตของเกษตรกร ลุล่วง

ไปด้วยดี

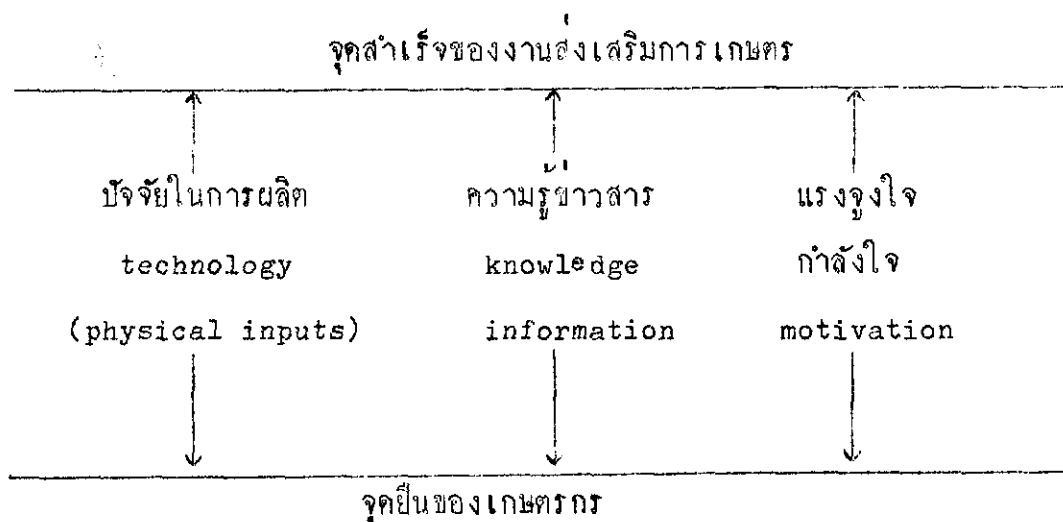
ปัจจัยทั้ง 3 ข้อนี้มีความจำเป็นอย่างมาก และแต่ละข้อมีความสำคัญซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้การวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกร ควรวิเคราะห์ออกเป็น 3 ระบบด้วยกัน โดยอาศัยปัจจัยในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรเป็นหลัก ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการผลิต (technology : physical inputs) ในที่นี้หมายถึง ปัญหาของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตการเกษตรทุกชนิด เช่น ปัญหาที่ดิน น้ำ เงินทุน เครื่องมือ สารเคมี ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เมล็ดพันธุ์ ถนนหนทาง การตลาด ฯลฯ
2. ปัญหาด้านความรู้และข่าวสาร (knowledge, Information) ในที่นี้หมายถึง ปัญหาของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการที่เกษตรกรไม่ทราบเกี่ยวกับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น ไม่ทราบเกี่ยวกับการตอนต้นไม้ ไม่ทราบเกี่ยวกับการผสมยาเคมี ไม่ทราบเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย ไม่ทราบเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องวิธี รวมทั้งไม่ทราบข่าวสารเรื่องราคา เรื่องภาวะดินฟ้าอากาศ หรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเกษตรอื่น ๆ

3. ปัญหาด้านแรงจูงใจหรือกำลังใจ (motivation) ในที่นี้หมายถึง ทางด้านจิตใจของเกษตรกร รวมทั้งด้านทัศนคติ ความขยันขันแข็ง ความต้องการที่อยากจะพัฒนาอาชีพ

การเกษตรหรือความต้องการที่จะเปลี่ยนวิธีดำเนินการแผนใหม่

แนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาเกษตรกร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระบบนั้น มีความสัมพันธ์กับงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งพอจะเขียนรูปแบบได้ดังนี้

ความรู้นั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกษตรกร พัฒนาอาชีพของตนให้ก้าวหน้าและมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในประเทศไทยความรู้ที่เกษตรกรได้รับอยู่ปัจจุบัน ถ้าไม่คิดถึงที่ได้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ไม่ว่าทางใดทางหนึ่งแล้ว) ก็คงได้จากประสบการณ์ของตนเอง ที่เรียกว่าฝึกเป็นครู และจากเพื่อนเกษตรกรหรือผู้นำท้องถิ่นในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งไม่มั่นใจในความถูกต้องนัก จึงเหลือที่พึ่งอีกทางเดียวคือ จากทางราชการโดยผ่านระบบการสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (ยุกติ สาริกะภูติ 2521 : 76)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในต่างประเทศและในประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือการกระจายเอกสารและการใช้ประโยชน์จากสิ่งพิมพ์รัฐบาลในประเทศไทย ยังไม่มีผู้ศึกษามาก่อน มีงานวิจัยในสหรัฐอเมริกา ที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสิ่งพิมพ์รัฐบาล ผู้ที่ทำการศึกษาไว้คือ คอน แมคคาเกย์ และ แคร์ อาร์ เพอร์เซล (McCaghy, 1972 : 7 - 12) ได้ศึกษารูปแบบการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลในห้องสมุดระดับ 1 แห่ง เพื่อหาข้อมูลสำหรับการพิจารณา การจัดกระทำกับเอกสารในอนาคต กลุ่มตัวอย่างเป็นคณาจารย์ จำนวน 1 ใน 3 ของสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โดยสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบจากทำเนียบอาจารย์ ผลการศึกษาพบว่า

1. มีอาจารย์มากกว่าครึ่งใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นจำนวนร้อยละ 65 ของกลุ่มตัวอย่าง
2. มีความสัมพันธ์เล็กน้อยระหว่างการใช้ห้องสมุดของอาจารย์กับ collection เอกสารสิ่งพิมพ์รัฐบาล มีความถี่ต่ำมากในการใช้ collection สิ่งพิมพ์รัฐบาลคือ 1 - 2 ครั้งต่อปี
3. 3 ใน 4 ของผู้ตอบใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลในระยะ 10 ปีที่แล้วมา โดยศึกษาจากการอ้างอิงในงานเขียนของคณาจารย์ในสาขาที่ศึกษา
4. ผู้ใช้ต้องการผู้ช่วยมากกว่าจะใช้เครื่องมือช่วย เช่น บรรณานุกรม และหมวดหมู่ที่จัดไว้ให้
5. ผู้เขียนที่ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลอยู่ในงานของตน เห็นว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาลมักไม่ได้รับความสนใจและขาดความคุ้นเคย ไม่เฉพาะผู้ที่ไม่มีแนวโน้มที่จะต้องใช้เท่านั้น บรรณารักษ์ก็เช่นเดียวกัน 1 ใน 4 ของผู้ตอบไม่ทราบว่ามีการจัดสิ่งพิมพ์รัฐบาลแยกไว้ต่างหากเป็น collection หนึ่งในห้องสมุด

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการยอมรับความคิดใหม่ของชานา ในมลรัฐโอไฮโอในปี ค.ศ. 1957 โรเจอร์ (Roger. 1960 : 406) พบว่า ชานายอมรับความคิดใหม่จากแหล่งต่อไปนี้

- จากนิตยสารฟาร์ม ร้อยละ 48
- เพื่อนบ้าน ร้อยละ 16
- จากสาขาในชนบทหรือพบปะทั่วไป ร้อยละ 13
- จากหนังสือเผยแพร่ของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 6
- วิทยุหรือโทรทัศน์ ร้อยละ 3
- ครอบครัวหรือญาติพี่น้อง ร้อยละ 3
- ครู ร้อยละ 2
- อื่น ๆ ร้อยละ 2

ส่วนการวิจัยในประเทศไทย เรื่องการยอมรับเทคนิคใหม่ทางการเกษตร
ไพโรจน์ ราชพรหมินทร์ (ไพโรจน์ ราชพรหมินทร์ 2520 : 70) ได้ทำการศึกษากับ
ชาวเขาเผ่าแม้ว ที่หมู่บ้านเข็กน้อย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยที่สำคัญคือ
แหล่งที่ให้ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการเกษตร
จากดั้งเดิมไปสู่การทำเกษตรแผนใหม่ ได้แก่เจ้าหน้าที่ศูนย์อพยพชาวเขานั่นเอง
ถึงร้อยละ 46.64 รองลงมาได้แก่ เพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียง ความรู้ของลูกที่ได้จากโรงเรียน
ได้จากข่าวสาร จากวิทยุและได้จากอื่น ๆ มีเพียงร้อยละ 7.36 วิธีการที่จะเผยแพร่ความคิด
และเทคนิคใหม่ทางการเกษตร ไปสู่ชาวเขาที่ได้ผลมากที่สุดได้แก่ วิธีการสาธิตและการทำนา
แปลงสาธิต ร้อยละ 43.34 รองลงมาคือการกระทำกับกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 35.36
การอธิบายร้อยละ 17.21 และวิธีที่ได้ผลน้อยที่สุด ได้แก่วิธีการแจกเอกสาร ร้อยละ 4.09

การค้นคว้าเกี่ยวกับการยอมรับแนวความคิดใหม่ทางการเกษตรในประเทศไทย
เฟลคเกนสไตน์ (Fleckenstein, 1971 : 353) ได้ทำการศึกษาในหมู่บ้านอื่น
อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ชาวบ้านทราบข่าวได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ
โดยผ่านทางสื่อกลางต่อไปนี้คือ

1. การพบปะติดต่อกันระหว่างบุคคล การรับสิ่งใหม่ส่วนใหญ่จะทราบข่าวจากเพื่อนบ้าน
2. วิทยุ ชาวบ้านรับทราบจากการโฆษณาข่าวต่าง ๆ
3. การสาธิตทางการเกษตร เช่น นาสาธิต การสาธิตวิธีปลูกหม่อน เลี้ยงไหม
ชาวบ้านเดินทางไปดูที่สถานีกลสิกรรมร้อยเอ็ด
4. กลุ่มชาวนา สมาชิกกลุ่มชาวนาได้รับความรู้ด้านการเกษตร จากผู้นำกลุ่มและ
สมาชิกในกลุ่ม

5. พ่อค้า ชาวบ้านเข้ามาซื้อสินค้า พ่อค้าจะถือโอกาสแนะนำ เผยแพร่ความรู้
ที่ได้รับมาจากตัวแทนบริษัทหรือจากเอกสาร ชาวบ้านมักจะซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปทดลองใช้

สำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีโดยตรงนั้น กัญยารัตน์
อิฐรัตน์ (กัญยารัตน์ อิฐรัตน์ 2522 : 111) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อ
สื่อมวลชนในหมู่ 3 ตำบลคอนมะเกลือ อำเภออู่ทอง ผลการวิจัยสรุปว่า การแพร่กระจายของ
สื่อมวลชน 3 ประเภท คือ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ วิทยุ เป็นสื่อมวลชนที่มีการแพร่

กระจายมากที่สุด รองลงมาคือโทรทัศน์ ส่วนหนังสือพิมพ์ เกษตรกรไม่ค่อยมีเวลาอ่านและบางรายอ่านหนังสือไม่ออก และเกษตรกรมีความสนใจรายการการเกษตรของสื่อมวลชนทางบ้านวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์น้อยมาก เพราะไม่เห็นความสำคัญของรายการและมีความเห็นว่า ไม่สามารถนำมาใช้ปรับปรุงอาชีพของตนได้ แต่มีบางส่วนสามารถนำความรู้เรื่องปุ๋ยมาใช้ในทางปฏิบัติได้ ส่วนปัญหาการนำความรู้ทางการเกษตรจากสื่อมวลชนไปใช้นั้น เกษตรกรส่วนมากเห็นว่าความรู้ทางการเกษตรที่ได้รับจากสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวนั้น ไม่เหมาะสมกับสภาพของหมู่บ้าน จึงไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การสำรวจเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ผู้วิจัยได้สำรวจและรวบรวมรายชื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งผลิตขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2523 จำนวน 297 ชื่อเรื่อง แล้วนำมาจัดกลุ่ม จำแนกหัวเรื่อง การกำหนดหัวเรื่อง โดยยึดแนวทางในการกำหนดหัวเรื่องของเอกสาร ชื่อหัวเรื่องและการกำหนดหัวเรื่องของ เฉลียว พันธุ์สีดา และคณะ (เฉลียว พันธุ์สีดา 2521 : 212) และหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 2513 : 248) เป็นหลักในการกำหนดหัวเรื่อง

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่กระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ในจังหวัด สุพรรณบุรี ซึ่งได้แก่ บุคคลต่อไปนี้คือ เกษตรจังหวัด 1 คน ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด 1 คน เกษตรอำเภอ 9 คน ผู้ช่วยเกษตรอำเภอ 9 คน รวมทั้งหมด 20 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยสุ่มกลุ่ม ตัวอย่างแบบ cluster sampling (อนันต์ ศรีโสภณ 2520 : 179 - 183) คือ สุ่มกลุ่มตัวอย่างมาจำนวน ร้อยละ 25 ของแต่ละกลุ่ม โดยเริ่มจากการสุ่มอำเภอทั้งหมดใน จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 9 อำเภอ และอำเภอที่สุ่มได้คืออำเภอสามชูก และอำเภอศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์มีตำบลทั้งหมด 9 ตำบล สุ่มตัวอย่างไว้ 2 ตำบล คือ ตำบลบ้านกร่างและ ตำบลวังน้ำซับ จากตำบลวังน้ำซับสุ่มกลุ่มตัวอย่างไว้ร้อยละ 25 ได้จำนวน 54 ครอบครัว จากตำบลบ้านกร่าง สุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 88 ครอบครัว

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในอำเภอสามชูก สุ่มตัวอย่างได้ตำบลสามชุกและตำบลบ้านสระ ซึ่งสุ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ได้จำนวนเกษตรกร 223 ครอบครัว และ 46 ครอบครัว ตามลำดับ รวมจำนวนเกษตรกรที่สุ่มได้ทั้งหมด 411 ครอบครัว

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามชนิดให้ตอบโดยเสรี
2. แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า
3. แบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือแต่ละประเภทผู้วิจัยดำเนินการดังนี้คือ

1. แบบสอบถามชนิดให้ตอบโดยเสรี เป็นแบบสอบถามเรื่อง วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร ผู้วิจัยศึกษาลักษณะของแบบสอบถามประเภทนี้จากการวิจัยเรื่อง ปัญหาบางประการในการใช้อุปกรณ์การสอนของครูเกษตรกรในโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการ คม.ส. 2 และ คมช. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ นพรัตน์ เรื่องสนาม (นพรัตน์ เรื่องสนาม 2521 : 65) และเอกสารการวิจัยต่าง ๆ การรวบรวมข้อความ กระทำโดย สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสุพรรณบุรี แล้วจึงนำมา สร้างข้อคำถาม แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถาม

2. แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า เป็นแบบสอบถามเรื่อง อุปสรรคของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร การสร้างแบบสอบถามชนิดนี้ดำเนินการเป็น ขั้นตอนดังนี้คือ

ก. ส่งคำถามปลายเปิด เรื่องอุปสรรคของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ไปสู่เกษตรกร ไปให้เจ้าหน้าที่กระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ในจังหวัด สิงห์บุรี จำนวน 15 คน ได้รับคืนมาจำนวน 12 คน (ร้อยละ 80)

ข. นำคำตอบต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามของเบสต์ (Best, 1970 : 136 - 139) และของ อนันต์ ศรีโสภ (อนันต์ ศรีโสภ 2520 : 213 - 220) จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษา ความเหมาะสมของคำถาม และขอบเขตของ ปัญหาว่าครอบคลุมปัญหาทั้งหมดหรือไม่

ค. เลือกมาตราส่วนประมาณค่าและการกำหนดค่าน้ำหนัก ซึ่งใช้มาตราส่วน ประมาณค่า 5 ช่วงดังนี้

มากที่สุด	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	5
มาก	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	1

ง. การทดลองใช้และการวิเคราะห์ข้อคำถาม นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จำนวน 20 ข้อ ไปทดลองใช้กับผู้ทำหน้าที่กระจายเอกสารสิ่งพิมพ์จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 15 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามเรื่องอุปสรรคของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร ได้ค่าความเชื่อมั่น 7.3 (Kuder - Richardson formula)

ตัวอย่างแบบสอบถามเรื่อง อุปสรรคของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร

โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่าง ตามประสบการณ์ที่ท่านประสบในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่เกษตรกร

ลำดับที่	รายการปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ปัญหาความสม่ำเสมอในการได้รับเอกสารจากส่วนกลาง					
00	ปัญหาความเพียงพอของเอกสารที่ได้รับ					

3. แบบสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารการวิจัยต่าง ๆ และการสร้างแบบสัมภาษณ์ของ เบสท์ (Best. 1970 : 186 - 187) และของอนันต์ ศรีโสภา (อนันต์ ศรีโสภา 2520 : 210 - 213) จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ความไม่เหมาะสมด้านเนื้อหาและภาษาต่าง ๆ ต่อจากนั้นจึงนำไปทดลองสัมภาษณ์เกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เพื่อดูความเหมาะสมของ

แบบสัมภาษณ์ในเรื่องภาษา ว่าสามารถสอบถามให้ข้อมูลที่ตามที่ต้องการหรือไม่ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่ทดลองใช้มาปรับปรุงให้เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง จึงนำไปสัมภาษณ์จริงกับกลุ่มเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์เกษตรกรนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สภาพการอ่าน สถานภาพ อาชีพหลัก และอาชีพรอง

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์เกษตรกร ตอนที่ 1

แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัว

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. ระดับการศึกษา ☐ ไม่เคยเข้าโรงเรียน
 - ☐ จบ ป.1 - ป.3
 - ☐ จบ ป.4
 - ☐ จบ ป.5 - ป.7
 - ☐ จบ ม.ศ.1 - ม.ศ.3
 - ☐ จบ ม.ศ.4 - ม.ศ.5
 - ☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____

ตอนที่ 2 ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ ปริมาณการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์และวิธีการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2

แบบสัมภาษณ์เกษตรกร ตอนที่ 2

1. ท่านเคยได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ดังตัวอย่างที่ให้ท่านดูหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย

2. ถ้าท่านเคยได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ท่านได้รับประเภทใดบ้าง

- ☐ จุลสาร
☐ แผนปลิว
☐ แผนภาพ (โปสเตอร์)

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร
ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 3

แบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 3

ท่านพบปัญหาในการอ่านเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ในเรื่องต่อไปนี้
มากน้อยเพียงใด

ลำดับที่	รายการปัญหา	มาก	ปานกลาง	น้อย
0	ความยาวของเนื้อเรื่องในเอกสารสิ่งพิมพ์			
00	ความยากของเนื้อเรื่องในเอกสาร			

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กลุ่มผู้ทำหน้าที่กระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เกษตรจังหวัด ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอและผู้ช่วยเกษตรอำเภอ จำนวน 20 คน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง และรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 19 ฉบับ เนื่องจากเกษตรอำเภอสองพี่น้องไม่มีผู้ทำการในตำแหน่งนี้

2. กลุ่มเกษตรกร ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือกับครูในอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำหน้าที่ช่วยผู้วิจัยสัมภาษณ์ จำนวนทั้งหมด 411 คน

การจัดกระทำกับข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถาม วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร ซึ่งเป็น การตอบแบบสอบถามชนิดให้ตอบโดยเสรี จัดกลุ่มวิธีการที่มีลักษณะเดียวกันเข้าด้วยกัน เพื่อสรุป เป็นวิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร

2. ตรวจให้คะแนนแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า เรื่อง อุปสรรค การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของอุปสรรคแต่ละคำถามทุกข้อ โดยเอาความถี่คูณน้ำหนักประจำข้อ รวมคะแนนของแต่ละข้อแล้วหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ในการพิจารณาว่ามีอุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์มากน้อยเพียงใด กระทำ โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้แต่ละรายการไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งถือเกณฑ์ดังนี้คือ

มากที่สุด	4.50 - 5.00
มาก	3.50 - 4.49
ปานกลาง	2.50 - 3.49
น้อย	1.50 - 2.49
น้อยที่สุด	1.00 - 1.49

3. แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

3.1 แยกแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของเกษตรกร ไปตามตัวแปรแต่ละประเภท ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สภาพการอ่าน สถานภาพ อาชีพหลักและอาชีพรอง

3.2 ตรวจนับคะแนนแบบสัมภาษณ์เกษตรกร ตอนที่ 2 แล้วหาอัตราส่วนร้อยละ ของคำตอบเรื่องต่อไปนี้คือ

- ก. วิธีการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์
- ข. ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์
- ค. จำนวนการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์

3.3 ตรวจให้คะแนนแบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เรื่อง ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์แล้วหาอัตราส่วนร้อยละ ของปัญหาแต่ละรายการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เรื่อง อุปสรรคของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร
ใช้ค่าสถิติดังนี้

ค่าเฉลี่ย (mean) ใช้สูตร (ประกอบ กรรณสูตร 2517 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

$\bar{X}$ คือ มัชฌิมเลขคณิต

$\sum fX$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. การวิเคราะห์เรื่อง วิธีการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ ปริมาณการได้รับเอกสาร
สิ่งพิมพ์ จำนวนการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ และปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสาร
สิ่งพิมพ์ ใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{คะแนนที่ได้}}{\text{คะแนนทั้งหมด}} \times 100$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ จะเสนอเป็นตอน ๆ ดังนี้

- ตอนที่ 1 หัวเรื่องของเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร
- ตอนที่ 2 พื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร
- ตอนที่ 3 การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร
- ตอนที่ 4 อุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร
- ตอนที่ 5 วิธีการที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์
- ตอนที่ 6 ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ที่กระจายเข้าไปสู่หมู่บ้านและ
เกษตรกร และการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์
- ตอนที่ 7 ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์

ตอนที่ 1 หัวเรื่องของเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร

หมวดอักษร ก

กระถิน - การปลูกและการบำรุงรักษา
กระเทียม - การปลูกและการบำรุงรักษา
กล้วย - การปลูกและการบำรุงรักษา
กาแฟ - การปลูกและการบำรุงรักษา
กานพลู - การปลูกและการบำรุงรักษา

การขยายพันธุ์พืช

การตลาด

การทำนา

การทำนา - การจัดการ

การทำนามั่ว

การทำสวน

การทำสวนผัก

เกษตรตำบล

เกษตรตำบล - การทำงาน

เกษตรกร - ใต้หวัน

เกษตรกร - ไทย

เกษตรหมู่บ้าน

โกโก้ - การปลูกและการบำรุงรักษา

ไก่, การเลี้ยง

หมวดอักษร ข

ขุ่น - การปลูกและการบำรุงรักษา

ข้าว

ข้าว - การปลูกและการบำรุงรักษา

ข้าว - การเพิ่มผลผลิต

ข้าว - แงเศรษฐกิจ

ข้าวโพด - การปลูกและการบำรุงรักษา

ข้าวฟ่าง - การปลูกและการบำรุงรักษา

ชิง

ชิง - การปลูกและการบำรุงรักษา

ไข่

ไข่ - การเก็บและถนอม

หมวดอักษร ค

คาร์เนชั่น - การปลูกและการบำรุงรักษา

เครื่องขูด - การเก็บและถนอม

เครื่องพ่นยา - การใช้

เครื่องมือป้องกันและกำจัดศัตรูพืช - การใช้

โค, การเลี้ยง

หมวดอักษร ง

งานส่งเสริมเศรษฐกิจ

เงาะ - การปลูกและการบำรุงรักษา

หมวดอักษร ช

ชอนกลินฝรั่ง - การปลูกและการบำรุงรักษา

หมวดอักษร ค

คิน - การเก็บตัวอย่าง

คึปรี - การปลูกและการบำรุงรักษา

หมวดอักษร ท

เตา

เตงโม - การปลูกและบำรุงรักษา

หมวดอักษร ถ

ถั่ว - การเพิ่มผลผลิต

ถั่วเขียว - การปลูกและบำรุงรักษา

ถั่วเขียวผิวคำ - การปลูกและบำรุงรักษา

ถั่วลิสง - การปลูกและบำรุงรักษา

ถั่วลิสง - การปลูกและบำรุงรักษา

ถั่วเหลือง - การปลูกและบำรุงรักษา

หมวดอักษร ท

ทับทิม - การปลูกและบำรุงรักษา

ทุเรียน - การปลูกและบำรุงรักษา

ไทย - การป้องกันความมั่นคง

หมวดอักษร น

น้อยหน่า - การปลูกและบำรุงรักษา

น้ำตาล

หมวดอักษร บ

เบญจมาศ - การปลูกและบำรุงรักษา

หมวดอักษร ป

ปอ - การฟอก

ปอแก้ว - การปลูกและบำรุงรักษา

+
ปุ๋ย

ปุ๋ย - การใช้

เปิด, การเลี้ยง

หมวดอักษร ผ

ผลผลิตพืช - การประกวด

ผลไม้ - การปลูกและบำรุงรักษา

ผลิตผลเกษตร

ผัก, การปรุง

ผัก - การปลูกและบำรุงรักษา

ผึ้ง, การเลี้ยง

เผือกหอม - การปลูกและบำรุงรักษา

ไผ่ตง - การปลูกและบำรุงรักษา

หมวดอักษร ฝ

ฝรั่ง - การปลูกและบำรุงรักษา

ฝ้าย

หมวดอักษร พ

พริกไทย - การปลูกและบำรุงรักษา

พันธุ์พืช - การประกวด

พืช, การบำรุงพันธุ์

พืชไร่ - รายชื่อ

หมวดอักษร ภ

โภชนาการ

หมวดอักษร ม

มะขามเปรี้ยว - การปลูกและบำรุงรักษา

มะเขือเทศ - การปลูกและบำรุงรักษา
 มะนาว - การปลูกและบำรุงรักษา
 มะพร้าว - การปลูกและบำรุงรักษา
 มะม่วง - การปลูกและบำรุงรักษา
 มะม่วงหิมพานต์
 มะม่วงหิมพานต์ - การปลูกและบำรุงรักษา
 มะลิ - การปลูกและบำรุงรักษา
 มันเทศ - การปลูกและบำรุงรักษา
 มันสำปะหลัง - การปลูกและบำรุงรักษา
 เมล็ดพันธุ์พืช - การเก็บ
 เมฆานเกษตรกร
 ไม้ดอก - การปลูกและบำรุงรักษา
 ไม้ประดับ - การปลูกและบำรุงรักษา

หมวดอักษร ย

ยากำจัดแมลง
 ยากำจัดศัตรูพืช - การใช้
 ยากำจัดศัตรูพืช - รายชื่อ
 ยาง - การกรีดยาง
 ยาง - การปลูกและบำรุงรักษา
 ยางพารา
 ยาสูบ - การปลูกและบำรุงรักษา
 ยาอีเทรลกับสับปะรด - การใช้
 ยวเกษตรกร
 ยวเกษตรกร - การเงิน
 ยวเกษตรกร - การทำงาน
 ยวเกษตรกร - รายงาน

หมวดอักษร ร

รถยนต์ - การบำรุงรักษา

หมวดอักษร ล

ล่อ กุ้ง - การปลูกและบำรุงรักษา
 ละมุด - การปลูกและบำรุงรักษา
 ละหุ่ง - การปลูกและบำรุงรักษา
 ลิ้นจี่ - การปลูกและบำรุงรักษา

หมวดอักษร ว

วันเกษตรกร

วันแรงงาน

หมวดอักษร ศ

ศัตรูพืช

ศัตรูและโรคพืช

หมวดอักษร ส

ส่งเสริมการเกษตร, กรม - รายงานประจำปี
 ส่งเสริมการเกษตร, กรม - นโยบาย
 สตรีกับงานส่งเสริมการเกษตร
 ส้ม - การปลูกและบำรุงรักษา
 สวน, การจัด
 สะทอ - การปลูกและบำรุงรักษา
 ลาเก - การปลูกและบำรุงรักษา
 สัตว์ - การประกวด
 สีส้มอาหาร
 สุกร, การเลี้ยง
 เลื่อนน้ำและการตัดเย็บ

หมวดอักษร ห

- หน้าวัว - การปลูกและบำรุงรักษา
 หมอน - การปลูกและบำรุงรักษา
 หอมแดง - การปลูกและบำรุงรักษา
 หอมหัวใหญ่ - การปลูกและบำรุงรักษา
 เห็ด
 เห็ดฟาง
 เห็ดเป่าฮื้อ
 เห้วจีน - การปลูกและบำรุงรักษา
 ไหม, การเลี้ยง

หมวดอักษร อ

- องุ่น - การปลูกและบำรุงรักษา
 อโวคาโด - การปลูกและบำรุงรักษา
 อ้อย - การปลูกและบำรุงรักษา
 อะพลาท็อกซิน
 อาหาร
 อาหาร - การเก็บและถนอม
 อาหาร, การปรุง
 อาหารสัตว์, การปรุง

ตอนที่ 2 พื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

ตาราง 1 อายุของเกษตรกร

ระดับอายุ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
60 - 69	77	18.74
50 - 59	124	30.17
40 - 49	116	28.22
30 - 39	66	16.06
20 - 29	28	6.81
	N = 411	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่าอายุของเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 30.17) ลำดับรองลงมาก็คืออายุระหว่าง 40 - 49 ปี (ร้อยละ 28.22) และมีอายุระหว่าง 20 - 29 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 6.81)

ตาราง 2 เพศของเกษตรกร

เพศ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
ชาย	295	71.78
หญิง	116	28.22
	N = 411	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่าเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีเพศชาย 296 คน (ร้อยละ 71.78) และเพศหญิง 116 คน (ร้อยละ 28.22)

ตาราง 3 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ระดับการศึกษา	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
ต่ำกว่า ป. 4	45	10.95
ป.4	328	79.81
ป.7	28	6.81
ม.ศ.3	6	1.46
ม.ศ.5	4	0.97
	N = 411	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่าเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด คือ จำนวน 328 คน (ร้อยละ 79.81) ระดับการศึกษาของเกษตรกรลำดับรองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 45 คน (ร้อยละ 10.95) และระดับการศึกษาที่เกษตรกรมีน้อยที่สุดคือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 0.97)

ตาราง 4 สภาพการอ่านของเกษตรกร

สภาพการอ่าน	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
อ่านได้	295	71.78
อ่านได้บ้าง	98	23.84
อ่านไม่ได้	18	4.38
	N = 411	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่าเกษตรกรมีสภาพการอ่านดังต่อไปนี้คือ อ่านได้จำนวน 295 คน (ร้อยละ 71.78) อ่านได้บ้างจำนวน 98 คน (ร้อยละ 23.84) อ่านไม่ได้จำนวน 18 คน (ร้อยละ 4.38)

ตาราง 5 สถานภาพในหมู่บ้านของเกษตรกร

สถานภาพ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
เกษตรกร	190	46.23
เกษตรกรผู้นำ	35	8.52
ผู้นำหมู่บ้าน	31	7.54
สมาชิกกลุ่มเกษตรกร	155	37.71
	N = 411	100.00

จากตาราง 5 แสดงว่า เกษตรกรมีสถานภาพในหมู่บ้านดังต่อไปนี้คือ เป็นเกษตรกร 190 คน (ร้อยละ 46.23) เป็นเกษตรกรผู้นำ 35 คน (ร้อยละ 8.52) เป็นผู้นำหมู่บ้าน 31 คน (ร้อยละ 7.54) และเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวน 155 คน (ร้อยละ 37.71)

ตาราง 6 อาชีพหลักของเกษตรกร

อันดับที่	อาชีพหลักของเกษตรกร	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
1	ทำนา	337	82.00
2	ทำไร่	69	16.79
3	ทำสวน	3	0.73
4	เลี้ยงสัตว์	2	0.48
		N = 411	100.00

จากตาราง 6 แสดงว่า อาชีพหลักของเกษตรกรอันดับแรก คือ การทำนา มีจำนวน 337 คน (ร้อยละ 82.00) อันดับที่ 2 คือการทำไร่ มีจำนวน 69 คน (ร้อยละ 16.79) อันดับรองลงมาคือ อาชีพการทำสวนและการเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

ตาราง 7 อาชีพรองของเกษตรกร

อันดับที่	อาชีพรองของเกษตรกร	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
1	ไม่มี	197	47.93
2	รับจ้าง	67	16.30
3	ทำไร่	61	14.84
4	ค้าขาย	27	6.57
5	เลี้ยงสัตว์	23	5.60
6	ทำนา	13	3.16
7	ทำสวน	9	2.19
8	คนตรีไทย	8	1.95
9	ช่างไม้	6	1.46
		N = 411	100.00

จากตาราง 7 แสดงว่า เกษตรกรจำนวน 197 คน ไม่มีอาชีพรอง (ร้อยละ 47.93) และอาชีพรองที่เกษตรกรยึดเป็นอาชีพทำมากที่สุดคือ อาชีพรับจ้าง มีจำนวน 67 คน (ร้อยละ 16.30) อาชีพรองอันดับต่อมาคือ อาชีพทำไร่ มีจำนวน 61 คน (ร้อยละ 14.84) อาชีพรองอันดับสุดท้ายคือ อาชีพช่างไม้ มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 1.46)

ตอนที่ 3 การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร

ตาราง 8 วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่เกษตรกร

อันดับที่	วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร	ความถี่	ร้อยละ
1	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนำเอกสารไปแจกด้วยตนเอง	18	33.33
2	แจกเอกสารสิ่งพิมพ์ในระหว่างที่มีกิจกรรมการเกษตร	13	24.08
3	จัดเอกสารสิ่งพิมพ์ไว้ให้ที่ศูนย์บริการทางการเกษตร	10	18.52
4	แจกเอกสารสิ่งพิมพ์ผ่านผู้นำท้องถิ่น	8	14.81
5	แจกเอกสารสิ่งพิมพ์ไปตามสถานที่บริการการอ่าน	5	9.26
		N = 54	100.00

จากตาราง 8 แสดงอันดับที่ของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ไปสู่เกษตรกร วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ที่มีอันดับการใ้มากที่สุดคือ วิธีการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนำเอกสารไปแจกให้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 33.33) อันดับรองลงมาใช้วิธีการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ในระหว่างที่มีกิจกรรมทางการเกษตร (ร้อยละ 24.08) และอันดับสุดท้ายคือ การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปตามสถานที่บริการการอ่าน (ร้อยละ 9.26)

ตอนที่ 4 อุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร

ตาราง 9 อุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ไปสู่เกษตรกร

ลำดับที่	รายการปัญหาในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์	$\bar{X}$
1	ปัญหาความล่าช้าในการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์จากส่วนกลาง	2.95
2	ปัญหาความเพียงพอของเอกสารที่ได้รับ	2.84
3	ปัญหาที่มีเอกสารไม่ตรงกับความต้องการ ของท้องถิ่น	2.63
4	ปัญหาการคมนาคมไม่สะดวก	2.56
5	ปัญหาไม่มีแหล่งเก็บเอกสารที่ถาวรไว้บริการ	3.16
6	ปัญหาไม่มีศูนย์กลางการบริการ เอกสารระดับจังหวัด	3.68
7	ปัญหาขาดบุคลากรในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์	3.16
8	ปัญหาบุคลากรในการแจกเอกสาร ขาดความรู้ในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์	4.47
9	ปัญหาเจ้าหน้าที่ขาดความกระตือรือร้นในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์และ การแนะนำการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสม	2.58
10	ปัญหาผู้บริหารไม่สนับสนุนการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์	2.95
11	ปัญหาไม่มีบุคลากรดำเนินการบริการเอกสาร ประจำในหน่วยงานทาง การเกษตรจังหวัด	3.37
12	ปัญหาขาดการประสานงานด้านการแจกเอกสารและการผลิตเอกสาร	3.47
13	ปัญหาการขาดหน่วยงานติดตามผลการแจกเอกสาร	3.67
14	ปัญหาการขาดงบประมาณด้านการแจกเอกสาร	4.00
15	ปัญหาการไม่มีแผนงานหรือนโยบายที่แน่นอนในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์	4.79
16	ปัญหาการขาดการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ในด้านความต้องการ เอกสาร ของเกษตรกร	3.11
17	ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานในการแจกเอกสารต่อ เกษตรกร	2.95

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการปัญหาในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์	$\bar{x}$
18	ปัญหาเกษตรกรไม่ยอมรับความรู้ใหม่ ๆ	2.84
19	ปัญหาเกษตรกรมีระดับการศึกษาและความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับต่ำ	3.37
20	ปัญหาเกษตรกรขาดแรงกระตุ้นและการแนะนำให้สนใจอ่านเอกสารต่าง ๆ ทางกรเกษตร	3.11

จากตาราง 9 แสดงว่าปัญหาในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกรที่เป็นปัญหามากที่สุดคือการไม่มีแผนงานหรือนโยบายที่แน่นอนในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 4.79) ปัญหาอันดับรองลงมาซึ่งเป็นปัญหามากได้แก่ ปัญหาบุคลากรในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ ขาดความรู้ในการแจกเอกสาร (ค่าเฉลี่ย 4.47) ปัญหาการขาดงบประมาณด้านการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 4.00) ปัญหาไม่มีศูนย์กลางการบริการเอกสารระดับจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.68) และปัญหาการขาดหน่วยงานติดตามผลการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.67) ปัญหาอื่น ๆ เป็นปัญหาระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 วิธีการที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์

ตาราง 10 วิธีการที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ลำดับที่	วิธีการที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์	ความถี่	คิดเป็นร้อยละ
1	ได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	155	46.13
2	ได้รับระหว่างไปรวมกิจกรรมด้านการเกษตร	69	20.53
3	ไปรับมาเองจากศูนย์บริการทางการเกษตร	52	15.48
4	ได้รับจากผู้นำท้องถิ่น	42	12.50
5	ได้รับจากสถานที่ให้บริการการอ่าน	18	5.36
		N = 336	100.00

จากตาราง 10 แสดงว่า เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 46.13) และได้รับจากสถานที่บริการการอ่าน น้อยที่สุด (ร้อยละ 5.36)

อนึ่ง เกษตรกรครอบครัวหนึ่ง อาจได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งแหล่งได้

ตอนที่ 6 ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ที่กระจายเข้าไปสู่หมู่บ้านและเกษตรกร และการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์

ตาราง 11 ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร

สภาพการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
เคยได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์	238	57.91
ไม่เคยได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์	173	42.09
	N = 411	100.00

จากตาราง 11 แสดงว่า เกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีจำนวน 238 คน (ร้อยละ 57.91) และมีเกษตรกรที่ไม่ได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 173 คน (ร้อยละ 42.09)

ตาราง 12 ประเภทของเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับหรือได้พบเห็น

ประเภทของเอกสารสิ่งพิมพ์	ความถี่	คิดเป็นร้อยละ
จุลสาร	90	26.79
แผ่นปลิว	143	42.56
แผ่นภาพ (โปสเตอร์)	103	30.65
	N = 336	100.00

จากตาราง 12 แสดงว่า เอกสารสิ่งพิมพ์ประเภทแผ่นปลิวเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับมากที่สุด คือ ร้อยละ 42.56 และจุลสารเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 26.79

อนึ่ง เกษตรกรครอบครัวหนึ่ง อาจได้รับหรือได้พบเห็นเอกสารสิ่งพิมพ์มากกว่าหนึ่งประเภท

ตาราง 13 การได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์และการนำเอกสารสิ่งพิมพ์ไปใช้ประโยชน์

เรื่อง	ชื่อเรื่องเอกสารสิ่งพิมพ์	การได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์		การนำเอกสารสิ่งพิมพ์ไปใช้ประโยชน์	
		จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
การเลี้ยงสัตว์	การเลี้ยงสัตว์	4	1.68	4	100.00
	การเลี้ยงสุกร	4	1.68	4	100.00
การทำนา	การทำนาหว่านน้ำตม	38	15.96	32	84.21
	คู่มือการทำนา	20	8.40	12	60.00
ข้าว	ข้าว ก.ช.7	7	2.94	5	71.42
	ลักษณะข้าวพันธุ์ดี	16	6.72	10	62.50
ปุ๋ย	การใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าว	19	7.98	15	78.94
	การใช้ปุ๋ยในนาข้าว	7	2.94	7	100.00
	การทำปุ๋ยหมัก	32	13.44	32	100.00
	ความรู้เรื่องปุ๋ย	24	10.08	21	87.50
	คำแนะนำเรื่องปุ๋ยหมัก	8	3.36	5	62.50
	การปลูกข้าวโพด	4	1.68	4	100.00
พืชไร่	การปลูกหอมหัวใหญ่	3	1.26	3	100.00
	การปลูกมะม่วง	6	2.52	5	83.30
	อ้อยและน้ำตาล	13	5.46	10	76.00
ยากำจัด ศัตรูพืช	การใช้ยากำจัดวัชพืช สำหรับพืชไร่	11	4.62	11	100.00
	ขอควรระวังในการใช้ยาปราบศัตรูพืช	16	6.72	10	62.50
	ชื่อยากำจัดวัชพืช	28	11.76	5	17.85

ตาราง 13 (ต่อ)

เรื่อง	ชื่อเรื่องเอกสารสิ่งพิมพ์	การได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์		การนำเอกสารสิ่งพิมพ์ไปใช้ประโยชน์	
		จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
ศัตรูพืช	การกำจัดวัชพืช ในนาข้าว	32	13.44	30	93.75
	การป้องกันกำจัดปูนา	7	2.94	7	100.00
	การป้องกันและการกำจัดหนู	22	9.24	18	81.81
	เพลี้ยจักจั่น	5	2.10	4	80.00
	เพลี้ยแป้ง	4	1.68	3	75.00
เห็ด	การเพาะเห็ดฟาง	8	3.36	8	100.00
N = 8	N = 24	N = 238			

จากตาราง 13 แสดงว่า มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับ จำนวน 24 ชื่อเรื่อง จำแนก เรื่องสำคัญได้ 8 เรื่อง และมีเกษตรกรได้รับเอกสารในอัตรา มากกว่าร้อยละ 10 อยู่ 5 ชื่อเรื่อง คือ การทำนาหว่านน้ำตม ร้อยละ 15.95 การทำปุ๋ยหมักและการกำจัดวัชพืช ในนาข้าว ร้อยละ 13.44 ชื่อยากำจัดวัชพืช ร้อยละ 11.76 และความรู้เรื่องปุ๋ย ร้อยละ 10.08 นอกจากนั้น มีจำนวนการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์อัตราต่ำกว่าร้อยละ 10 ลงมา

จำนวนการนำเอกสารสิ่งพิมพ์ไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรนำเอกสารไปใช้ประโยชน์ ตามที่ได้รับมาเป็นจำนวนร้อยละ 100 มีจำนวน 9 ชื่อเรื่องคือ การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสุกร การใช้ปุ๋ยในนาข้าว การทำปุ๋ยหมัก การปลูกข้าวโพด การปลูกหอมหัวใหญ่ การใช้ยากำจัดวัชพืช สำหรับพืชไร่ การป้องกันกำจัดปูนา และการเพาะเห็ดฟาง เอกสารชื่อเรื่องอื่น ๆ มีอัตราการนำไปใช้ประโยชน์มากกว่าร้อยละ 50 นอกจากเอกสารสิ่งพิมพ์ ชื่อเรื่อง ชื่อยากำจัดวัชพืช มีอัตราการนำไปใช้ประโยชน์ต่ำกว่าร้อยละ 50 คือร้อยละ 17.85

ตอนที่ 7 ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร

ตาราง 14 ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร

ลำดับที่	รายการปัญหาการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์	ระดับของการเป็นปัญหาต่อเกษตรกร		
		มาก %	ปานกลาง %	น้อย %
1	ความยาวของเนื้อเรื่อง	18.90	68.06	13.02
2	ความยากของเนื้อเรื่อง	20.58	62.60	16.80
3	เนื้อเรื่องไม่ตรงกับความสนใจ	21.00	59.49	19.49
4	เนื้อเรื่องไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพของเกษตรกร	59.24	30.67	10.08
5	ความยากของภาษาที่ใช้เขียน	18.90	60.08	21.00
6	ความชัดเจนของตัวอักษรที่ใช้พิมพ์	8.82	53.78	37.39
7	ความชัดเจนของคำอธิบาย	21.84	59.24	18.90
8	ความเพียงพอของการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย	25.21	50.42	24.36
9	ความเพียงพอของภาพประกอบ	26.47	61.34	12.18
10	ความชัดเจนของภาพประกอบ	16.80	47.47	35.71
		N = 238		

จากตาราง 14 แสดงว่า เกษตรกรมากกว่าร้อยละ 50 เห็นว่า การใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาระดับปานกลาง ยกเว้น ปัญหาที่เนื้อเรื่องของเอกสารสิ่งพิมพ์ไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพของเกษตรกร ที่เกษตรกรมากกว่าร้อยละ 50 เห็นว่าเป็นปัญหามากในการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ไปสู่เกษตรกรว่ามีวิธีการอย่างไร และวิธีการใดที่เกษตรกรได้รับเอกสารมากที่สุด
2. เพื่อศึกษาว่า เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร เรื่องใดและประเภทใดบ้างที่กระจายเข้าไปถึงหมู่บ้านและเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาอุปสรรคของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เข้าไปสู่หมู่บ้านและเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ในเรื่องต่าง ๆ ว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใด
5. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ว่ามีปัญหายังไรบ้าง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่กระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย เกษตรจังหวัด ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ และผู้ช่วยเกษตรอำเภอ ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 20 คน และเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 411 ครอบครัว โดยทำการสุ่มแบบ cluster sampling

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดปลายเปิด แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ที่สร้างจากแบบสอบถามปลายเปิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แล้วนำไปทดสอบใช้กับเจ้าหน้าที่กระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ และเกษตรกรที่มีชื่อกลุ่มตัวอย่าง ประเภทละ 15 คนและ 20 คนตามลำดับ จากนั้น นำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ .73

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 หัวเรื่องของเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ผู้วิจัยจำแนกหัวเรื่องของเอกสารสิ่งพิมพ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2523 แล้วจัดเรียงตามลำดับอักษร ตั้งแต่หมวดอักษร ก - ฮ ได้จำนวน 136 หัวเรื่อง

ตอนที่ 2 พื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

1. อายุของเกษตรกร เกษตรกรมีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 30.17) ลำดับรองลงมาคืออายุระหว่าง 40 - 49 ปี (ร้อยละ 28.22) และมีอายุระหว่าง 20 - 21 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 6.81)
2. เพศของเกษตรกร เกษตรกรที่เป็นเพศชายมีจำนวน 296 คน (ร้อยละ 71.78) และเพศหญิง 116 คน (ร้อยละ 28.22)
3. ระดับการศึกษาของเกษตรกร เกษตรกรมีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด คือจำนวน 328 คน (ร้อยละ 79.81) รองลงมาคือระดับต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 45 คน (ร้อยละ 10.95) และระดับการศึกษาของเกษตรกร มีน้อยที่สุดคือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 0.97)
4. สภาพการอ่านของเกษตรกร เกษตรกรมีสภาพการอ่านอยู่ในสภาพอ่านได้ จำนวน 295 คน (ร้อยละ 71.78) อ่านได้บ้าง จำนวน 98 คน (ร้อยละ 23.84) อ่านไม่ได้ จำนวน 18 คน (ร้อยละ 4.38)
5. สถานภาพในหมู่บ้านของเกษตรกร เป็นเกษตรกร 190 คน (ร้อยละ 46.23) เป็นเกษตรกรผู้นำ 35 คน (ร้อยละ 8.52) เป็นผู้นำหมู่บ้าน 31 คน (ร้อยละ 7.54) และเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวน 155 คน (ร้อยละ 37.71)
6. อาชีพหลักของเกษตรกร อาชีพหลักของเกษตรกรอันดับแรกคือ การทำนามีจำนวน 337 คน (ร้อยละ 82.00) อันดับที่ 2 คือ การทำไร่ มีจำนวน 69 คน (ร้อยละ 16.79) อันดับที่รองลงมาคือ อาชีพการทำสวนและการเลี้ยงสัตว์ตามลำดับ

7. อาชีพครองของเกษตรกร เกษตรกรจำนวน 197 คน ไม่มีอาชีพครอง (ร้อยละ 47.73) อาชีพครองที่เกษตรกรทำมากที่สุดคือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 67 คน (ร้อยละ 16.30) อันดับรองลงมาคือ อาชีพทำไร่มีจำนวน 61 คน (ร้อยละ 14.84) อาชีพครองที่เกษตรกรทำน้อยที่สุดคือ อาชีพช่างไม้ มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 1.46)

ตอนที่ 3 การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร

วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกรที่มีการใช้มากที่สุดคือ วิธีการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนำเอกสารสิ่งพิมพ์ไปแจกให้เกษตรกรด้วยตนเอง (ร้อยละ 33.33) วิธีการอันดับรองลงมาคือ การแจกให้เกษตรกรในระหว่างที่มีการจัดกิจกรรมทางการเกษตร (ร้อยละ 24.08) และวิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ใช้น้อยที่สุด คือ การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปตามสถานที่ให้บริการการอ่าน เช่น ห้องสมุดประชาชน หรือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน (ร้อยละ 9.26)

ตอนที่ 4 อุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร

อุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การไม่มีแผนงานหรือนโยบายที่แน่นอนในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 4.79) ปัญหาอันดับรองลงมาอยู่ในชั้นเป็นอุปสรรคมาก ได้แก่ บุคลากรในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ขาดความรู้ในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 4.47) ปัญหาการขาดงบประมาณด้านการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 4.00) ปัญหาไม่มีศูนย์กลางการบริการเอกสารระดับจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.68) และปัญหาการขาดหน่วยงานติดตามผลการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.67) ปัญหาอื่น ๆ เป็นอุปสรรคระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 วิธีการที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์

เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มากที่สุด (ร้อยละ 46.13) และได้รับจากสถานที่ให้บริการการอ่านน้อยที่สุด (ร้อยละ 5.36)

ตอนที่ 6 ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ที่กระจายเข้าไปสู่หมู่บ้านและเกษตรกร และการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์

6.1 ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร

เกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีจำนวน 238 คน (ร้อยละ 57.91) และมีเกษตรกรที่ไม่ได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ จำนวน 173 คน (ร้อยละ 42.09)

6.2 ประเภทของเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับหรือได้พบเห็น

เอกสารสิ่งพิมพ์ประเภทแผ่นปลิวเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับมากที่สุด (ร้อยละ 42) และจุลสาร เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับน้อยที่สุด (ร้อยละ 26.79)

6.3 การได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์เรื่องต่าง ๆ และการนำเอกสารสิ่งพิมพ์ไปใช้ประโยชน์

จำนวนการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร มีจำนวนทั้งหมด 24 ชื่อเรื่อง จำแนกเรื่องสำคัญได้ จำนวน 8 เรื่อง คือ การเลี้ยงสัตว์ การทำนา ข้าว ปุ๋ย พืชไร่นา กากจืดพืช สัตว์พืช และเนื้อ

เกษตรกรได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ มีอัตรามากกว่าร้อยละ 10 อยู่ 5 ชื่อเรื่อง คือ การทำนาหว่านน้ำนม (ร้อยละ 15.95) การทำปุ๋ยหมัก และการกำจัดวัชพืชในนาข้าว (ร้อยละ 13.44) ชื่อกากจืดพืช (ร้อยละ 11.76) และความรู้เรื่องปุ๋ย (ร้อยละ 10.08) นอกจากนั้นมีจำนวนเกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ ต่ำกว่าร้อยละ 10 ลงมา

ปริมาณการนำเอกสารสิ่งพิมพ์ไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรนำเอกสารสิ่งพิมพ์ไปใช้ประโยชน์เป็นจำนวน ร้อยละ 100 มีเอกสารจำนวน 9 ชื่อเรื่อง คือ การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสุกร การใช้ปุ๋ยในนาข้าว การทำปุ๋ยหมัก การปลูกข้าวโพด การปลูกหอมหัวใหญ่ การใช้กากจืดพืช สำหรับพืชไร่ การป้องกันกำจัดปูนา และการเพาะเห็ดฟาง เอกสารอื่น ๆ มีอัตราการนำไปใช้ประโยชน์มากกว่าร้อยละ 50 นอกจากเอกสารสิ่งพิมพ์ ชื่อเรื่อง ชื่อกากจืดพืช มีอัตราการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 17.85

ตอนที่ 7 ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร

เกษตรกรมากกว่าร้อยละ 50 เห็นว่าการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีปัญหาระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหาที่เนื้อเรื่องของเอกสารสิ่งพิมพ์ไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพของ

เกษตรกร มีเกษตรกรมากกว่าร้อยละ 50 เห็นว่าเป็นปัญหามากในการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร

อภิปรายผล

1. วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์และวิธีการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์

จากผลการศึกษาพบว่า วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรใช้มากที่สุดคือการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นำเอกสารไปแจกให้เกษตรกรด้วยตนเอง (ร้อยละ 33.33) และวิธีที่ใช้อันดับที่สองคือ การแจกเอกสารให้เกษตรกร ระหว่างที่มีการจัดกิจกรรมทางการเกษตร (ร้อยละ 24.04) วิธีการแจกเอกสารไปตามสถานที่บริการการอ่าน เป็นวิธีการที่ใช้น้อยที่สุด (ร้อยละ 9.25) ผลการศึกษาค้นการแจกเอกสาร ตรงกับผลการศึกษาวิธีการได้รับเอกสารของเกษตรกร คือ เกษตรกรได้รับเอกสารจากเจ้าหน้าที่มากที่สุด (ร้อยละ 46.13) รองลงมาได้รับขณะไปร่วมกิจกรรมทางการเกษตร (ร้อยละ 28.99) และได้รับจากสถานที่บริการการอ่านน้อยที่สุด (ร้อยละ 5.36)

การที่ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ อาจจะเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้ทำหน้าที่กระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ไม่ทราบว่าจะใช้วิธีการใดที่จะทำให้เกษตรกรได้รับเอกสาร นอกจากจะนำไปให้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ในเรื่องอุปสรรคของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกรที่ปรากฏผลว่า ปัญหาในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ที่มีมากที่สุด ก็คือ การไม่มีแผนงานหรือนโยบายที่แน่นอนในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 4.79) และบุคลากรในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ขาดความรู้ในการแจกเอกสาร (ค่าเฉลี่ย 4.47) จึงเป็นผลให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ใช้วิธีการอื่น ๆ ในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่น่าจะเป็นไปได้ก็คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ใช้เอกสารสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือในการแนะนำเกษตรกรและเพิ่มเติมคำอธิบายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะลักษณะของการปฏิบัติงานในการส่งเสริมการเกษตรลักษณะหนึ่งก็คือ การบริการความรู้เพื่อให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติแล้วได้ผลตามนั้น ซึ่งก็หมายความว่ากรณีที่เกษตรกร สามารถนำความรู้ทางวิชาการไปปฏิบัติให้ได้ผลดี (ห่านอง สิงคาลวณิช 2520 : 12) เจ้าหน้าที่

ส่งเสริมการเกษตร จึงอาจเห็นเป็นการเหมาะสมที่จะให้เอกสารเพิ่มเติมจะออกปฏิบัติหน้าที่
ส่งเสริมการเกษตร

การที่สถานที่บริการการอ่าน เช่น ห้องสมุดประชาชน และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
ได้รับความสนใจน้อย ทั้ง ๆ ที่เป็นศูนย์กลางการอ่านของชุมชนในชนบท อาจจะมีสาเหตุ
มาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรขาดความรู้ในการกระจายเอกสารดังกล่าวแล้ว หรืออาจ
เนื่องมาจากส่วนกลาง คือฝ่ายผลิตเอกสารของกรมส่งเสริมการเกษตร ไม่มีเอกสารเพียงพอ
สำหรับแจกจ่ายไปยังสถานที่บริการการอ่านอย่างทั่วถึง จึงไม่ส่งเอกสารไปให้ประกอบกับ
เจ้าหน้าที่ประจำที่อ่านหนังสือของหมู่บ้านหรือห้องสมุดประชาชนไม่ชวนชวนจะหาเอกสารมา
บริการผู้อ่าน จึงทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรขาดการประสานงานร่วมมือกับเจ้าหน้าที่
บริการการอ่าน นอกจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะผ่านไปและมีเอกสารเหลือจริง ๆ
จึงจะนำไปไว้ในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านหรือที่ห้องสมุดประชาชน โดยมิได้เห็นความสำคัญ
ว่าเป็นศูนย์กลางการอ่าน และสมควรจะเป็นวิธีการกระจายเอกสารไปถึงเกษตรกรที่สำคัญ
วิธีการหนึ่ง

2. ปริมาณการได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร

2.1 จำนวนเกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ผลการวิจัยพบว่า มีเกษตรกรจำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 57.90 ที่ได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์
ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่น้อยมาก

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ อาจจะมีสาเหตุหลายประการ ประการแรก อาจจะมีสาเหตุ
จากผู้ทำหน้าที่กระจายเอกสาร คือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ไม่เห็นความสำคัญของเอกสาร
สิ่งพิมพ์ที่มีอยู่เนื่องจากอาจจะคิดว่ามีวิธีการอื่น ๆ ที่เกษตรกรจะได้รับความรู้ด้านการเกษตร
ได้ดีกว่าการอ่าน เพราะการส่งเสริมการเกษตร อาจจะใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น การสาธิตผล
การสาธิตวิธี การจัดนิทรรศการ และการเยี่ยมไร่นา เป็นต้น (Chang. 1963 : 17 - 18)
สาเหตุประการที่สองอาจจะเกิดจากการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ ไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของนักส่งเสริม
การเกษตร ประกอบกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีอุปสรรคในการรวบรวมเอกสารและผล
การวิจัยในเรื่องอุปสรรคของการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ พบว่า ขาดหน่วยงานศูนย์กลาง
การบริการเอกสารระดับจังหวัด ซึ่งเป็นปัญหามาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) ในการกระจายเอกสาร

ไปสู่เกษตรกร สาเหตุเหล่านี้อาจจะทำให้นักส่งเสริมการเกษตรไม่สนใจที่จะแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร

สาเหตุประการต่อมา อาจจะเกิดจากตัวเกษตรกรที่ไม่กระตือรือร้นที่จะรับความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะความรู้ที่ได้จากการอ่านเอกสาร ซึ่งอาจเป็นปัญหาเนื่องมาจากระดับการศึกษาของเกษตรกรอยู่ในระดับต่ำคือ ส่วนใหญ่จบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 79.86) และอาจเป็นเพราะเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุมาก คือมีอายุระหว่าง 40 - 59 ปี (ร้อยละ 58.39) จึงขาดความกระตือรือร้นที่จะรับรู้สิ่งใหม่ ๆ หรืออาจจะเป็นเพราะเกษตรกรไม่ทราบว่า จะไปหาเอกสารที่ตนต้องการได้ที่ไหนบ้าง ซึ่งปัญหานี้จะเป็นปัญหาต่อเนื่องจากการขาดการประชาสัมพันธ์เรื่องเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ผลิตออกมา ของกรมส่งเสริมการเกษตร และปัญหานี้ได้มีปรากฏในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมูรุก (Brook. 1980 : 13 - 19) ได้เขียนไว้ในรายงานฉบับหนึ่งว่า อุปสรรคที่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไปไม่ถึงประชาชน คือ ประชาชนไม่รู้ว่าเขาจำเป็นต้องรู้อะไร และมีเอกสารอะไรบ้างที่จะเป็นประโยชน์ต่อตัวเขา และเพราะสาเหตุที่ระบบราชการมีขั้นตอนมาก ยุ่งยากลำบาก จนผู้ที่เข้าไปติดต่อขอเอกสาร มีความรู้สึกว่าเป็นที่น่าเกรงขามที่จะเข้าไปในหน่วยงานของรัฐบาล

2.2 ประเภทของเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับ จากการวิจัยพบว่า เอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับมากที่สุด คือ ประเภทแผ่นปลิว (ร้อยละ 42.56) และประเภทจุลสารเป็นเอกสารที่เกษตรกรได้รับน้อยที่สุด (ร้อยละ 26.79)

การที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับเอกสารประเภทแผ่นปลิวมาจากส่วนกลางมากที่สุดจึงนำไปแจกให้เกษตรกรมากกว่าประเภทอื่น ๆ หรืออาจเป็นเพราะสาเหตุทั้งที่ นิสการ พลับภูการ ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายเอกสารคำแนะนำ กรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวว่า การพิมพ์เอกสารสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่จัดพิมพ์ไปตามที่ผู้จัดพิมพ์เห็นสมควร ไม่มีการศึกษาว่าเอกสารเรื่องใดควรพิมพ์ออกมาในรูปลักษณะใด ไม่มีสถิติการผลิตเอกสารแต่ละประเภท และไม่มีสถิติการแจกจ่ายเอกสารแต่ละประเภทไปยังส่วนภูมิภาค (นิสการ พลับภูการ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ประหยัค บุญสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ กรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2523) หรืออาจเป็นเพราะเอกสารประเภทแผ่นปลิวมีขนาดกะทัดรัด สะดวกต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ที่จะนำไปแจกให้กับเกษตรกรที่อยู่ห่างไกล มากกว่าเอกสารประเภทอื่น ๆ

2.3 เอกสารเรื่องต่าง ๆ ที่เกษตรกรได้รับ จากผลการวิจัยปรากฏว่า เกษตรกรได้รับเอกสารจำนวน 24 ชื่อเรื่อง จำแนก เรื่องสำคัญได้ 8 เรื่อง และเกษตรกรได้รับเอกสารมีอัตรามากกว่าร้อยละ 10 อยู่ 5 ชื่อเรื่อง คือ การทำนาหว่านน้ำตม (ร้อยละ 15.95) การทำปุ๋ยหมัก และการกำจัดวัชพืช ในนาข้าว (ร้อยละ 13.44) ชื่อยากำจัดวัชพืช (ร้อยละ 11.76) และความรู้เรื่องปุ๋ย (ร้อยละ 10.08) นอกจากนั้นเป็นชื่อเรื่องเอกสารที่เกษตรกรได้รับอัตราต่ำกว่าร้อยละ 10 ลงมา

การที่ผลวิจัยปรากฏดังนี้ อาจจะเนื่องมาจากจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนา การทำนาหว่านน้ำตม จึงมีผลให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นำเอกสารเรื่องการทำนาหว่านน้ำตม ไปแจกจ่ายให้เกษตรกรมากกว่าเอกสารชื่อเรื่องอื่น นอกจากนั้นเป็นเอกสารเกี่ยวกับ ปุ๋ย และการกำจัดวัชพืช ซึ่งเป็นเรื่องที่เกษตรกรจำเป็นต้องทราบเพราะเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในอาชีพเกษตรกรรม จึงอาจเป็นไปได้ที่เกษตรกรจะชวนช่วยหาความรู้ในเรื่องเหล่านี้ จากเอกสาร หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อาจจะมีเอกสารค่านี้นี้มาก จึงนำไปเผยแพร่ ให้เกษตรกรได้เป็นจำนวนมาก

จากผลการวิจัยอาจกล่าวได้ว่า มีเอกสารที่เกษตรกรได้รับจำนวนน้อยมาก คือไม่เกิน ร้อยละ 10 มีจำนวนเพียง 24 ชื่อเรื่องเท่านั้น จำนวนการได้รับเอกสารที่มีจำนวนน้อยนี้ อาจจะมีสาเหตุมาจากขั้นตอนการกระจายเอกสารจากหน่วยผลิต คือ ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร ไม่มีหลักเกณฑ์ในการกระจายเอกสารไปสู่จังหวัด นิศากร พันธ์บุการ กล่าวว่า ทางหน่วยงานไม่มีการศึกษา ถึงความต้องการในเรื่องเอกสาร ของเกษตรกร ผู้ทำหน้าที่กระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ออกไปสู่ส่วนภูมิภาค คาดว่าเอกสารชื่อเรื่อง ใดควรเป็นที่ต้องการของท้องถิ่นใด ก็จัดส่งไปให้ ตามปริมาณที่คิดว่าเหมาะสม และไม่มีการเก็บ สถิติว่าได้ส่งเอกสารไปให้สถานที่หนึ่ง ๆ เป็นจำนวนเท่าใด (นิศากร พันธ์บุการ เป็นผู้ให้ สัมภาษณ์ ประหยัด บุญสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ กรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2523) ดังนั้นผลการศึกษาก็ปรากฏว่ามีเอกสารเพียง 24 ชื่อเรื่องเท่านั้นที่ไปถึงเกษตรกร ทั้ง ๆ ที่มีการผลิตเอกสารในปี พ.ศ. 2521 - 2523 ถึงจำนวน 297 ชื่อเรื่อง

3. อุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า อุปสรรคที่มีมากที่สุดในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ คือ การไม่มีแผนงานหรือนโยบายที่แน่นอน ในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 4.79) ปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องในการปฏิบัติงานเกือบทุกด้าน เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่มีแนวที่จะยึดในการปฏิบัติงาน และเนื่องจากงานการแจกเอกสารไม่ใช่งานในหน้าที่โดยตรงของนักส่งเสริมการเกษตรอยู่แล้ว แม้ว่าจุดมุ่งหมายของการจัดพิมพ์เอกสารของกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวว่า เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการเกษตร ม.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า) แต่ก็เป็นเพียงวัตถุประสงค์ในการพิมพ์เอกสาร มิได้เป็นกฎเกณฑ์ที่ให้นักงานส่งเสริมการเกษตรต้องปฏิบัติตาม และจากผลการวิจัยยังพบว่า อุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ บุคลากรที่ทำหน้าที่แจกเอกสารขาดความรู้ในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 4.00) สาเหตุนี้อาจจะเป็นเพราะไม่มีบุคลากรที่ได้ศึกษาในด้านเอกสาร มีแต่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยตรงเท่านั้น จึงอาจเป็นผลทำให้การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกรมีจำนวนไม่ทั่วถึง และไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร ประกอบกับปัญหาไม่มีศูนย์กลางของบริการเอกสารระดับจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.68) ซึ่งถ้าบุคลากรขาดความรู้แล้วยังขาดแหล่งที่จะบริการเอกสารที่ทนต่อการอีก ย่อมส่งผลให้เจ้าหน้าที่ขาดกำลังใจที่จะพยายามนำเอกสารไปเผยแพร่ และอาจเนื่องมาจากส่วนกลางที่ทำหน้าที่ผลิตเอกสารขาดการประชาสัมพันธ์ เช่น ไม่มีรายการเอกสารที่พิมพ์เผยแพร่หรือที่ส่งมาให้ทางจังหวัด จึงทำให้การกระจายเอกสารในระดับต่ำลงไปมีอุปสรรคมาก และอุปสรรคประการสุดท้ายที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นว่าเป็นปัญหามากก็คือ การขาดหน่วยงานติดตามผลการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.67) ถึงได้กล่าวแล้วว่า งานการแจกเอกสารเป็นเพียงส่วนหนึ่งของงาน ไม่ใช่งานหลัก หรืองานประจำ การแจกเอกสารจึงอยู่ในลักษณะดังที่ อมร นราวงศานนท์ ผู้ช่วยเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี กล่าวว่า เป็นไปตามสะดวกและความพอใจของนักส่งเสริมการเกษตรแต่ละบุคคล แล้วแต่ใครจะเห็นว่าเอกสารเป็นสิ่งสำคัญมากน้อยเพียงใด (อมร นราวงศานนท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ประหยัค บุญสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2524) เมื่อไม่มีนโยบายหลักให้ยึดถือเป็นแนวทาง และไม่มีการติดตามผลประโยชน์ที่ได้รับจาก

การกระจายเอกสารแต่ละครั้ง อาจสรุปได้ว่า ยังไม่มีผู้เห็นความสำคัญของเอกสารที่ผลิตออกมาอย่างแท้จริง แม้ว่ารัฐจะได้มีการลงทุนในกิจการนี้เป็นจำนวนมากภายในแต่ละปีงบประมาณ

4. การใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์และปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า จำนวนการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับ มีอัตราร้อยละ 100 เป็นเอกสารจำนวน 9 ชื่อเรื่อง คือ การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสุกร การไถพรวนนาข้าว การทำปุ๋ยหมัก การปลูกข้าวโพด การปลูกหอมหัวใหญ่ การใช้ยากำจัดวัชพืช สำหรับพืชไร่ การป้องกันกำจัดปลวก และการเพาะเห็ดฟาง เอกสารชื่อเรื่องอื่น ๆ มีอัตราการนำไปใช้ประโยชน์มากกว่าร้อยละ 50 นอกจากเอกสารชื่อเรื่อง ชื่อยากำจัดวัชพืช มีอัตราการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 17.85

การที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้ อาจเป็นเพราะเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นเอกสารที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้ เกษตรกรจึงนำความรู้ในเอกสารไปใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมากคือเกินกว่าร้อยละ 50 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่อง ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า ปัญหาในการใช้เอกสารไม่ได้อยู่ที่ความยากง่ายของเนื้อเรื่องในเอกสาร แต่อยู่ที่เอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับ ไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพของเกษตรกร อุปสรรคนี้เกษตรกรเกินกว่าร้อยละ 50 เห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุด เพราะการมีเอกสารที่ตนไม่ต้องการนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการผิดพลาดของผู้ออกเอกสารไปสู่เกษตรกรอย่างแท้จริง มิได้ขึ้นอยู่กับตัวเกษตรกรผู้เป็นผู้รับเอกสาร ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่สนใจเอกสารที่ได้รับ เพราะอาจจะเห็นเป็นเรื่องไร้สาระ เนื่องจากเกษตรกรมีภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว และอาจมีผลต่อการส่งเสริมการเกษตรของนักส่งเสริมการเกษตรได้ คือ เกษตรกรขาดความเชื่อถือในตัวนักส่งเสริมการเกษตร เพราะอาจจะเห็นว่านักส่งเสริมการเกษตรไม่ได้มีความสนใจในค่านเอกสาร และไม่มีความรู้ในความต้องการด้านการเกษตรของท้องถิ่น

จากผลการวิจัยของ จักรพงศ์ เจริญศิริ (จักรพงศ์ เจริญศิริ 2516 : 141)

กล่าวว่าสิ่งที่อาจจะมีสาเหตุให้เกษตรกรขาดความเชื่อถือนักส่งเสริมการเกษตรนั้นน่าจะเป็นเพราะเกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติตามวิธีการที่นำไปส่งเสริมได้ หรือเกิดจากเกษตรกรได้รับการฉ้อโกง จากการได้ทดลองปฏิบัติ แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้

จากเอกสารไปใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก และไม่มีปัญหาในการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์โดยตรง
จึงอาจกล่าวได้ว่า เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรนั้นมีประสิทธิภาพในแง่การนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

สำหรับรัฐบาล

จากการศึกษาพบว่า ไม่มีกฎหมายหรือข้อบัญญัติใด ๆ ที่ผู้ทำหน้าที่ผลิตเอกสารใน
หน่วยงานรัฐบาล จะต้องรับผิดชอบในเรื่องการผลิตเอกสารให้มีความเพียงพอต่อความต้องการ
ของผู้ใช้และไม่มีข้อบังคับในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของรัฐบาล ดังเช่นกรมส่งเสริมการเกษตร
มอบอำนาจให้กองเกษตรสัมพันธ์ ฝ่ายเอกสารคำแนะนำเป็นฝ่ายผลิตเอกสาร ได้มีเพียง
วัตถุประสงค์ในการพิมพ์ ที่เขียนไว้กว้าง ๆ ว่า การผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์นี้เพื่อเผยแพร่เอกสาร
คำแนะนำแก่ประชาชน เกษตรกร และผู้สนใจทั่วไปอ่าน และนำไปปรับปรุงอาชีพของตนให้ได้
ผลดีขึ้น และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
(กรมส่งเสริมการเกษตร ม.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า) ไม่มีข้อบัญญัติว่า เอกสารที่หน่วยงาน
ของรัฐผลิตขึ้นให้มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีการติดตามผล
เท่านั้นควมบัญญัติให้ประชาชนมีสิทธิที่จะได้ทราบสิ่งที่รัฐบาลผลิตขึ้น กรณีนี้ต้องมีการประชาสัมพันธ์
ผลงานที่ผลิตขึ้น ปัจจุบันนี้หน่วยงานผู้ผลิตเอกสารของรัฐบาลทำหน้าที่เพียงให้งบประมาณที่
รัฐบาลจัดสรรมาให้หมดไปแต่ละปีเท่านั้น โดยการคาดหวังว่าจะผลิตเอกสารให้ผู้ใช้ประโยชน์
ที่สุด ปราศจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในเรื่องความต้องการของผู้ใช้เอกสารที่หน่วยงานของ
ตนบริการเอกสารค่านั้นให้ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า เอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริม
การเกษตรที่ส่งไปไม่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น เอกสารจึงไปตกค้างอยู่ตามศูนย์บริการ
ทางการเกษตรระดับอำเภอ เป็นส่วนใหญ่

ฉะนั้นวิธีการแก้ปัญหา การสูญเสียในการผลิตเอกสารของหน่วยงานรัฐบาล จึงควร
ที่รัฐบาลจะออกเป็นกฎข้อบังคับ กฎกระทรวง หรือ กฎหมาย ให้การผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ของ
รัฐบาล เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา
ความต้องการ ความจำเป็นและการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของประชาชน และนำข้อมูล
ที่ได้มาจัดทำหรือปรับปรุงเอกสารสิ่งพิมพ์ของรัฐบาล จัดสรรงบประมาณสำหรับการประชาสัมพันธ์

เอกสารสิ่งพิมพ์ที่รัฐบาลจัดพิมพ์ทุกหน่วยงาน มีกฎหมายระบุถึงอำนาจหน้าที่ในการกระจายเอกสารไปสู่ประชาชน โดยถือว่าการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์มีความสำคัญเท่ากับการผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้เอกสารสิ่งพิมพ์จึงจะสามารถไปถึงมือประชาชนได้ ถ้ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการผลิตเอกสารและการเผยแพร่เอกสารอย่างแท้จริง

สำหรับกรมส่งเสริมการเกษตร

จากผลการศึกษาพบว่า มีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่หมู่บ้านและเกษตรกรจำนวนมาก แต่เอกสารที่ถึงมือเกษตรกรได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในปริมาณสูง ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าปัญหาที่แท้จริงไม่ใช่อยู่ที่ตัวเอกสารคือความยากง่ายของเนื้อหา หรืออยู่ที่ตัวของเกษตรกร แต่อยู่ที่การกระจายเอกสารไปไม่ถึงมือเกษตรกรหรือไปถึงมือก็ไม่ตรงกับอาชีพของเกษตรกร และการศึกษายังพบว่าไม่มีนโยบายและแผนงานในการกระจายเอกสาร

การแก้ปัญหาจึงควรที่กรมส่งเสริมการเกษตร จะเขียนนโยบายและแผนงานในการกระจายเอกสารให้เป็นหลักการและข้อบังคับที่แน่นอน มีขั้นตอนการกระจายเอกสารจากส่วนกลางคือกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่ส่วนภูมิภาคจนถึงหมู่บ้านและเกษตรกร โดยระบุตำแหน่งของบุคลากรที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ ในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจนและที่สำคัญหน่วยงานที่ผลิตต้องเก็บสถิติหลักฐานการผลิตและหลักฐานการกระจายเอกสารไว้โดยละเอียด เพื่อสะดวกในการติดตามผลงาน ทั้งนี้ต้องแต่งตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามผลงานที่มีอำนาจต่อการพิจารณาผลการทำงานของฝ่ายผลิตและฝ่ายกระจายเอกสารด้วย ฉะนั้นการผลิตเอกสารที่รัฐบาลจ่ายงบประมาณปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก จะเป็นการลงทุนที่ได้รับผลประโยชน์ไม่คุ้มค่า

ข้อเสนอแนะอีกแนวหนึ่งก็คือ กรมส่งเสริมการเกษตรควรมีกฎข้อบังคับให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของกรม จัดทำการควบคุมบรรณานุกรม สิ่งผลิตทุกชิ้นที่ทางกรมผลิตขึ้น และจัดเก็บเอกสารสิ่งพิมพ์ต้นฉบับ (master copies) ไว้ในห้องสมุด เพื่อสะดวกในการสืบค้นของผู้ให้บริการคือฝ่ายผลิตเอกสาร และฝ่ายติดตามผลงานและมีประโยชน์ต่อประชาชนในการเข้าถึงเอกสารของกรมด้วย เพราะความเป็นจริงในปัจจุบันนี้ กรมส่งเสริมการเกษตร

ไม่มีการเก็บสถิติและเอกสารต้นฉบับที่ผลิตขึ้นไว้ ทำให้เกิดปัญหาในการสืบค้น และการปรับปรุงเอกสารในกรณีที่ต้องการนำเอกสารเรื่องเก่ามาจัดทำซ้ำอีกครั้งหนึ่ง บรูค (Brook. 1980 : 13 - 19) กล่าวว่าในประเทศออสเตรเลีย มีหน่วยงานของรัฐเพียง 2 - 3 แห่งเท่านั้นที่มีศูนย์กลางการเก็บเอกสารต้นฉบับ (master copies) ของหน่วยงานที่ผลิตขึ้น ซึ่งเขาสรุปว่า เป็นเพราะการขาดระบบในการรับผิดชอบด้านเอกสารของหน่วยงานรัฐบาล ซึ่งเราอาจสรุปได้ว่า เกิดจากความไม่จริงจังในการทำงานด้านเอกสารของหน่วยงานรัฐบาล เพราะการทำงานไม่มีการวางแผนหรือวางนโยบายที่รัดกุมไว้เพื่อการขยายในอนาคต

สิ่งที่จะแก้ปัญหาค้นหาในการกระจายเอกสารอีกประการหนึ่งคือ การที่กรมส่งเสริมการเกษตรควรจัดให้มีการอบรมบุคลากร ให้มีความรู้ในด้านการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ โดยอาจจะจัดให้มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการกระจายเอกสารไปสู่ชุมชน เช่น ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของกรมวิเทศสหการจากกองการสารนิเทศ จากกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น มาฝึกอบรมให้บุคลากรของกรม เพราะการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์มิได้หมายถึงเพียงการนำเอกสารไปให้ถึงตัวเกษตรกรเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการที่ผู้กระจายเอกสาร ต้องศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เช่น ความต้องการ ความจำเป็นและการใช้ประโยชน์จริง สถานภาพของผู้รับเอกสาร และรวมไปถึงการประเมินผลการใช้เอกสารและการปฏิบัติงานด้วย

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง ความต้องการ ความจำเป็น และการใช้ประโยชน์จากสิ่งพิมพ์รัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ ของเกษตรกรและการผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานรัฐบาลเผยแพร่ไปสู่เกษตรกร หน่วยงานของรัฐบาล เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมที่ดิน และกรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น
2. ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้ประโยชน์จากสิ่งพิมพ์ของรัฐบาล กับสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานเอกชนผลิต ของกลุ่มชนบางกลุ่ม เช่น พ่อค้า นักวิชาการ นักหนังสือพิมพ์ และพนักงานประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งอาจจะศึกษาจากสิ่งพิมพ์บางประเภท เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์ การธนาคาร ธุรกิจการลงทุน และการจัดทำวารสารหรือนักหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

3. ศึกษาเปรียบเทียบการบริการข้อสนเทศ (information) ของหน่วยงานของรัฐกับของเอกชน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้จำเป็นต้องใช้ข้อสนเทศอย่างแท้จริง เช่น คนว่างงานในกรุงเทพมหานคร โดยอาจจะเปรียบเทียบการบริการข้อสนเทศจากกรมแรงงาน กรมประชาสัมพันธ์ และกรมประชาสัมพันธ์ กับหน่วยงานของบริษัทหรือสำนักงานจัดหางานของเอกชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กันยารัตน์ อรุณรัตน์ การศึกษาศักดิ์สิทธิ์ของเกษตรกรที่มีต่อสื่อมวลชนในหมู่ 3 ตำบลคอนมะเกลือ
อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปรินิพนธ์ วท.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2522,
111 หน้า อักษรย่อ
- เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง ที่ระลึกวันสถาปนา 89 ปี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2524, 394 หน้า
- เกษตรสัมพันธ์, กอง ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ โครงการประจำปีงบประมาณ 2521 2521,
ไม่มีเลขหน้า
- _____ ผลปฏิบัติงานฝ่ายเอกสารคำแนะนำ ปี พ.ศ. 2521 - 2523 2523, 10 หน้า
- จักรพงษ์ เจริญศิริ การศึกษากำลังขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานส่งเสริมการเกษตร
ระดับอำเภอในจังหวัดภาคกลาง ปรินิพนธ์ วท.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2516, 141 หน้า อักษรย่อ
- เฉลียว พันธุ์ศักดิ์ และคนอื่น ๆ หัวเรื่องและการกำหนดหัวเรื่อง สำนักหอสมุดกลาง
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2521, 208 หน้า
- ท่าทอง สิงคาลวณิช "การส่งเสริมการเกษตรคืออะไร" ส่งเสริมการเกษตร
2 : 10 - 12 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2520
- นพรัตน์ เรื่องสนาม ปัญหาบางประการในการใช้อุปกรณ์การสอนของครูเกษตรในโรงเรียน
มัธยมศึกษาในโครงการ คมส.2 และ คมช. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรินิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 65 หน้า
- นิศากร พลับบุการ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ประหยัด บุญสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่กรมส่งเสริม
การเกษตร เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2523
- ประคอง กรรณสูตร สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู พิมพ์ครั้งที่ 4 ไทยวัฒนาพานิช
2517, 161 หน้า
- พจน์ ชุมศรี "การวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรในทัศนะของนักส่งเสริม" ส่งเสริมการเกษตร
1 : 34 - 36 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2520

พิมพ์พรหม ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์ การบริการตอบคำถามเพื่อช่วยการค้นคว้า

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2519, 281 หน้า
ไพโรจน์ ราชพรหมินทร์ การยอมรับเทคนิคใหม่ทางการเกษตรของชาวเขาเผ่าม้งที่หมู่บ้าน
เข็กน้อย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. 2520, 70 หน้า

อัคสาเนา

บุกคิ สาริกะภูติ "นโยบายและแนวทางในการดำเนินงาน ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ปี 2521" ส่งเสริมการเกษตร 3 : 18 - 21 กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2521

ฉวน สายยศ และอังคณา ตันศิริตานนท์ สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช 2515,
276 หน้า

ส่งเสริมการเกษตร, กรม ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การแบ่ง
ส่วนราชการ และการแบ่งงานภายในของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ 2523, หน้าไม่ติดต่อกัน

ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 2513, 248 หน้า

อนันต์ ศรีโสภะ หลักการวิจัยเบื้องต้น วัฒนาพานิช 2521, 430 หน้า

อมร นราร่วงสานนท์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ประหยัค บุญสุข ผู้สัมภาษณ์ ที่สำนักงานเกษตรจังหวัด
สุพรรณบุรี เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2524

Best, John W. Research in Education. 2 nd. ed., Eaglewood Cliff,
Prentice - Hall, 1970. 399 p.

Brook, Ann. "Government Information : Some Obstacles to Access,"
The Australian Library Journal. 1 : 13 - 19, February 1980.

Chang, C.W., Extension Education For Agricultural and Rural Development.
FAO Regional Office for Asia and the Far East Bangkok, Thailand,
1963. 267 p.

Fleckenstein, Friedrich W. Von. Adoption of Agricultural Innovation
in a Northeastern Thai Village. Doctor Thesis, University of
Hawaii, 1971. 353 p.

McCaghy, Dawn and Purcell, Gavy R. "Faculty Use of Government Publication,"
College and Research Libraries. 33 : 7 - 12, January 1972.

Roger, Evrett M. Social Change in Rural Society. New York, Appleton -
Century Crafts, 1960. 490 p.

ภาคผนวก

ที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

9 กรกฎาคม 2524

เรื่อง ขอความกรุณาตอบแบบสอบถาม

เรียน _____

เนื่องจากข้าพเจ้า นางสาวประหยัศ บุญสุข เป็นนิสิตปริญญาโท สาขา
บรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การศึกษาการกระจายและการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปสู่เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี" จึงขอความอนุเคราะห์ท่าน
กรุณาตอบแบบสอบถามที่แนบมานี้ และข้อมูลที่ได้อาจจากการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ข้าพเจ้า
จะนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว โปรดส่งคืนมาให้ข้าพเจ้าด้วย
จะเป็นพระคุณอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวประหยัศ บุญสุข)

แบบสอบถาม

ขอให้ท่านโปรดแสดงความคิดเห็น ตามที่ท่านมีประสบการณ์

ท่านมีปัญาในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่เกษตรกร
อย่างไรบ้าง ?

1. เกี่ยวกับเอกสาร _____

2. เกี่ยวกับบุคลากร _____

3. เกี่ยวกับงบประมาณ _____

4. เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ _____

5. เกี่ยวกับผู้บริหาร _____

6. เกี่ยวกับนโยบาย _____

7. ปัญหาอื่น ๆ _____

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 วิธีการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่เกษตรกร

โปรดบอกวิธีการที่ท่านใช้ในการแจกจ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร
ไปสู่เกษตรกร ตามที่ท่านปฏิบัติจริง

ตัวอย่างเช่น 1. ท่านแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ให้เกษตรกรด้วยตัวท่านเอง

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

ตอนที่ 2 ปัญหาการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรไปสู่เกษตรกร

โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่างตามประสบการณ์ที่ท่านประสบ ในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ไปสู่เกษตรกร

	รายการปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ปัญหาความสม่ำเสมอในการได้รับเอกสารจากส่วนกลาง					
2	ปัญหาความเพียงพอของเอกสารที่ได้รับ					
3	ปัญหามีเอกสารไม่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น					
4	ปัญหาการคมนาคมไม่สะดวก					
5	ปัญหาไม่มีแหล่งเก็บเอกสารที่ถาวรไว้บริการ					
6	ปัญหาไม่มีศูนย์กลางการบริการเอกสารระดับจังหวัด					
7	ปัญหาขาดบุคลากรในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์					
8	ปัญหาบุคลากรในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ขาดความรู้ในการแจกเอกสาร					
9	ปัญหาเจ้าหน้าที่ขาดความกระตือรือร้นในการแจกและการแนะนำการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสม					
10	ปัญหาผู้บริหารไม่สนับสนุนการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์					
11	ปัญหาไม่มีบุคลากรดำเนินการบริการเอกสารสิ่งพิมพ์ประจำในหน่วยงานทางการเกษตร ของจังหวัด					
12	ปัญหาขาดการประสานงานด้านการแจกเอกสารและการผลิตเอกสาร					
13	ปัญหาการขาดหน่วยงานติดตามผลการแจกเอกสาร					

	รายการปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14	ปัญหาการขาดงบประมาณด้านการแจกเอกสาร					
15	ปัญหาการไม่มีแผนงานหรือนโยบายที่แน่นอน ในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์					
16	ปัญหาการขาดการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ในด้าน ความต้องการ เอกสารของเกษตรกร					
17	ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ในการแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ต่อเกษตรกร					
18	ปัญหาเกษตรกรไม่ยอมรับความรู้ใหม่ ๆ					
19	ปัญหาเกษตรกรมีระดับการศึกษาและความสามารถ ในการอ่านอยู่ในระดับต่ำ					
20	ปัญหาเกษตรกรขาดแรงกระตุ้นและการแนะนำ ให้สนใจอ่านเอกสารต่าง ๆ ทางกรมเกษตร					

แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัว

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่ทานใช้เวลาในการประกอบอาชีพนี้มากกว่าอย่างอื่น

- ☐ ทานา
- ☐ ทำไร่
- ☐ รับจ้าง
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____

4. อาชีพรอง ☐ ทานา

☐ ทำไร่

☐ รับจ้าง

☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____

5. ระดับการศึกษา

☐ ไม่เคยเข้าโรงเรียน

☐ จบ ป. 1 - ป. 3

☐ จบ ป. 4

☐ จบ ป. 5 - ป. 7

☐ จบ ม.ศ. 1 - ม.ศ. 3

☐ จบ ม.ศ. 4 - ม.ศ. 5

☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____

6. ความสามารถในการอ่านหนังสือ

☐ อ่านออกเขียนได้

☐ พออ่านออกเขียนได้

☐ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้

7. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมหมู่บ้านอย่างไรบ้าง

☐ เป็นกรรมการหมู่บ้าน	☐ กำนัน
☐ กรรมการวัด	☐ ผู้ใหญ่บ้าน
☐ กรรมการโรงเรียน	☐ สารวัตรหมู่บ้าน
☐ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ	☐ เกษตรกรผู้นำ
☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____	

ตอนที่ 2 การใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์

1. ท่านเคยได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ดังตัวอย่างที่ให้ท่านดูหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย

2. ถ้าท่านเคยได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ท่านได้รับประเภทใดบ้าง

- ☐ จุลสาร
- ☐ แผนปฎิบัติ
- ☐ แผนภาพ (โปสเตอร์)

3. ท่านพบว่าเรื่องที่ท่านอ่านในเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ได้รับและได้พบเห็นมีเรื่องดังต่อไปนี้

1. _____
2. _____
3. _____

4. มีเอกสารเรื่องใดที่ท่านอ่านหรือได้เคยทดลองปฏิบัติตาม หรือนำไปเล่าให้เพื่อนฟัง

1. _____
2. _____
3. _____

5. ท่านได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์มาด้วยวิธีการใดมากที่สุด

- ☐ ได้มาจากเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร เช่น เกษตรตำบล และพนักงานทางการเกษตร นำมาแจกให้
- ☐ ได้มาจากผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการหมู่บ้าน
- ☐ ท่านไปรับมาเองจากที่ทำการด้านการเกษตร เช่น ที่ทำการเกษตรตำบล หรือที่ทำการเกษตรอำเภอ
- ☐ ท่านได้รับแจกมาในระหว่างที่ท่านไปประชุมกลุ่ม ทางด้านการเกษตร หรือ ในการจัดงานวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเกษตรกร เป็นต้น
- ☐ ท่านได้มาจากที่อ่านหนังสือหมู่บ้าน หรือที่ห้องสมุดประชาชน

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงไร

ลำดับที่	รายการปัญหา	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	ความยาวของเนื้อเรื่อง			
2	ความยากของเนื้อเรื่อง			
3	เนื้อเรื่องไม่ตรงกับความสนใจ			
4	เนื้อเรื่องไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพของท่าน			
5	ความยากของภาษาที่ใช้เขียน			
6	ความชัดเจนของตัวอักษรที่ใช้พิมพ์			
7	ความชัดเจนของคำอธิบาย			
8	ความเพียงพอของการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย			
9	ความเพียงพอของภาพประกอบ			
10	ความชัดเจนของภาพประกอบ			

ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
1. เรียบเรียงและจัดพิมพ์ใบปลิว คำแนะนำ คู่มือส่งเสริมการเกษตร เอกสารวิชาการ และโปสเตอร์ จำนวน 101 เรื่อง 2,288,100 ฉบับ ดังนี้- - เอกสารวิชาการเรื่อง การปลูกดินจัน 5,000 ฉบับ - เอกสารวิชาการเรื่อง คู่มือการทำนา 5,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง ความรู้เรื่องปุ๋ย 30,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่องคำแนะนำพืชไร่ 20,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง แมลงศัตรูข้าวที่สำคัญและการป้องกันกำจัด 50,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง การกำจัดวัชพืชในนาข้าว 30,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง การปลูกกาแฟ 50,000 ฉบับ	1. เรียบเรียงและจัดพิมพ์ใบปลิว คำแนะนำ คู่มือส่งเสริมการเกษตร เอกสารวิชาการ และโปสเตอร์ จำนวน 85 เรื่อง 1,433,600 ฉบับ ดังนี้- - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีการตรวจนับ 10,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง การใช้จ่ายค่าจัดซื้อพืชสำหรับพืชไร่ 30,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง การปลูกทานตะวัน 30,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง การเลี้ยงผึ้ง 30,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่อง การปลูกไผ่ตง 50,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่อง การปลูกถั่วลิสง 50,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่อง การปลูกยาง 30,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่อง การปลูกมะพร้าว 50,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่อง การปลูกหม่อนผลิตไหม 30,000 ฉบับ	1. เรียบเรียงและจัดพิมพ์ใบปลิว คำแนะนำ คู่มือส่งเสริมการเกษตร เอกสารวิชาการ และโปสเตอร์ จำนวน 111 เรื่อง 1,985,300 ฉบับ ดังนี้- - เอกสารวิชาการเรื่อง อ้อยและน้ำตาล 10,000 ฉบับ - เอกสารวิชาการเรื่อง การทำเห็ดและเพาะเห็ด 5,000 ฉบับ - เอกสารวิชาการเรื่อง แบบฝึกทักษะ 5,000 ฉบับ - เอกสารวิชาการเรื่อง การใช้และบำรุงรักษารถยนต์ 10,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง ชื่อยากำจัดวัชพืช 30,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง การกำจัดวัชพืชในนาข้าว 30,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง การปลูกปอแก้ว 30,000 ฉบับ - คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีการตรวจนับ 30,000 ฉบับ

ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
- คู่มือส่งเสริมการเกษตรเรื่อง คู่มือเจ้าหน้าที่ในการทำแปลงสาธิต 5,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกเงาะ 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกกระเทียม 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกพริกไทย 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกมะนาว 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกมันเทศ 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกถั่วเขียว 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกถั่วเขียว 50,000 ฉบับ ชีวคำ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกข้าวฟ่าง 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกหอมหัวใหญ่ 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกถั่วเหลือง 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกมะขาม 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกฝักรัง 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกข้าวโพด 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกและสร้างสวนผลไม้ 50,000 ฉบับ	- ค่าแนะนำเรื่องการปลูกผัก 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกโกโก้ 30,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องถั่วปลูกทุเรียน 50,000 ฉบับ - คู่มือทำวันเกษตรกร 5,000 ฉบับ - สมุดบันทึกการปฏิบัติงานของเกษตรกร - ค่าเมล็ด 5,000 ฉบับ - แผนเลือกจำนวนผลิตผลฝ่าย 10,000 ฉบับ - ปฏิทินปลูกฝ่าย 5,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องของบังคับกลุ่มเยาวชนเกษตรกร 5,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องรายงานผลปฏิบัติงานโครงการพัฒนาอาชีพเยาวชนเกษตรกร 1,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องคู่มือการจัดไรนา 1,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องแผนเกษตรกรตัวอย่าง 1,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องงานส่งเสริมเคหกิจ 5,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องสรุปผลการดำเนินงานเยาวชนเกษตรกร 300 ฉบับ - เอกสารเรื่องสรุปผลการดำเนินงานเยาวชนเกษตรกร (ฉบับภาษาอังกฤษ) 1,000 ฉบับ	- ค่าแนะนำเรื่องการปลูกกล้วย 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการทำนา 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกแห้วเงิน 30,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกองุ่น 30,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกฝ้าย 30,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกข้าวในนาปรัง 30,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกลิ้นจี่ 20,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกต้นเตา 30,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกถั่วเขียว 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกหนุ่ย 30,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกมะม่วง 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการทำเครื่องมือป้องกันกำจัดศัตรูพืช 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกส้ม 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกมันสำปะหลัง 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการเลี้ยงไก่ 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการปลูกมะม่วง 50,000 ฉบับ - ค่าแนะนำเรื่องการทำปุ๋ยหมัก 50,000 ฉบับ

ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
- คำแนะนำเรื่องการปลูกแตงโม 50,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกหมอนเลี้ยงไหม 50,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการเพาะเห็ดฟาง 50,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการป้องกันและกำจัดหนู 50,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิช 30,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิช 30,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกฝาย 30,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการเก็บเมล็ดพันธุ์พืช 30,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการเก็บตัวอย่างดิน 30,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกนอยหนา 30,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการไถพรวนในนาข้าว 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกเผือกหอม 10,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องรายงานผลปฏิบัติงานโครงการประกวดกลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่น 300 ฉบับ - เอกสารเรื่องคู่มือเจ้าหน้าที่ในการเดินทางไปต่างประเทศ 500 ฉบับ - สมุดบัญชีบันทึกการจัดทำไร่นา 2,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกเบญจมาศ 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องอาโวคาโด 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกเผือกหอม 20,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องชวาน้ำฝน 5,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องหลักการถนอมอาหาร 20,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องหลักการเพิ่มผลผลิตข้าว 13 ประการ 20,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องมะละกอ 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการป้องกันกำจัดหนูในนา 80,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องข้าว กข.1-2-3 30,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องข้าว กข.5 30,000 ฉบับ	- คำแนะนำเรื่องลักษณะชาวพันธุ์ดี 50,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกข้าวไร่ 50,000 ฉบับ - คู่มือเกษตรกรตำบล 10,000 ฉบับ - คู่มือเกษตรกรตำบลเรื่องโคนมเนื้อ 10,000 ฉบับ - คู่มือเกษตรกรตำบลเรื่องการเลี้ยงสุกร 10,000 ฉบับ - คู่มือเกษตรกรตำบลเรื่องการเลี้ยงไก่ 10,000 ฉบับ - คู่มือเกษตรกรตำบลเรื่องการเลี้ยงเป็ด 10,000 ฉบับ - คู่มือเกษตรกรตำบลเรื่องการประกวดสัตว์ 10,000 ฉบับ - สมุดบันทึกการปลูกพืชของยุวเกษตรกร 50,000 ฉบับ - สมุดบันทึกการเลี้ยงสัตว์ของยุวเกษตรกร 50,000 ฉบับ - เอกสารขอบังคับกลุ่มเกษตรกร 10,000 ฉบับ - รายงานประจำปี 2520 1,000 ฉบับ - รายงานประจำปี 2521 1,000 ฉบับ - คู่มือแรงงานวันเกษตรกร 5,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องบทบาทสตรีกับงานส่งเสริมการเกษตร 5,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องยานเกษตรกรตัวอย่าง 5,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องสวนครัวเศรษฐกิจ 7,000 ฉบับ

ปี 2521

ปี 2522

ปี 2523

- คำแนะนำเรื่องการปลูกพืชเพิ่ม 10,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่อง ขาว กข.6 30,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องสุนัขอาหาร 3,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องการช่วยเหลือมะม่วงคุดยลคัส 10,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่อง ขาว กข.7 80,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องเกษตรชุมชน 60,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องอาหารและโภชนาการ 20,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่อง ขาว กข.8 10,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องหลักการเขียนเอกสารส่งเสริม และเผยแพร่ 5,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องหลักการถนอมอาหาร 10,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่อง ขาว กข.9 30,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องหลักเกณฑ์การประกวดพันธุ์พืช 1,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องยาสูบพันธุ์เตอร์กิส 5,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่อง ขาว กข.11 30,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องหลักเกณฑ์การประกวดผลผลิตพืช 1,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องการปลูกชิง 30,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่อง ขาว กข.13 10,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องหลักเกณฑ์การประกวดผลผลิตข้าว 1,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องน้ำยดไม่ไทย 10,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่อง ขาว กข.15 10,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร ของจังหวัดเชียงใหม่ 1,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องการเพาะเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ 20,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่องการปลูกถั่วเหลืองหลังน้ำลด 50,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องการดำเนินงานตลาดกลางกลุ่มเกษตรกร จังหวัดภูเก็ต 1,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องการไรโซโทรเฟียมเพิ่มผลผลิตพืชตระกูลถั่ว 30,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่องการปลูกถั่วลิสงหลังน้ำลด 50,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องตลาดนัดกลุ่มเกษตรกร อ.สีชล จังหวัดนครราชสีมา 1,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องการขยายพันธุ์ไม้ภาษายาวี 10,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่องการปลูกผักหลังน้ำลด 50,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องการทุนยุวเกษตรกร 20,000 ฉบับ
- คำแนะนำเรื่องการคัดเลือกทางเกษตร 10,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่องการปลูกหน่ว 10,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องคู่มือการเขียนโครงการ ของกรม ฯ 1,500 ฉบับ
- ใบปลิวเรื่อง โรคของข้าว 10,000 ฉบับ		

ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
- คำแนะนำเรื่องการจัดระเบียบโรงปรัง 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องคำแนะนำไม่ออกไม่ประคับ 5,000 ฉบับ - จังหวะตีพิมพ์ 5,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องคำแนะนำเรื่องยุยหัทัก 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องเตาเศรษฐกิจ 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องโรคใบสีส้ม 30,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องปราบศัตรูแมลงศัตรูพืช 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องวิธีทำน้ำปลาตากแดด 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องชาวโศกพันธุ์ชูแปอร์สวิต 30,000 ฉบับ - คี.เอ็ม.อาร์. 30,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการทำเชื้อเพาะเห็ดเผาะ 30,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการไรยาอีเทรลกับสับปรค 1,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการขยายพันธุ์ไม้ 30,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่องโรคระบาดของชาวโศก 30,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการปลูกกระถิน 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการให้แทนแดงเป็นปุ๋ยบำรุงดิน 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องวิธีขยายโศกมะม่วงคอกคิติน 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องแมลงลิง 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องแมลงลิง 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องปราบศัตรูแมลงศัตรูพืช 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการใช้ปุ๋ยในนาข้าว 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องอะพลาทอกซิน 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องเพื่อยุติภัย 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องหนอนกอ 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการป้องกันกำจัดปูนา 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการปลูกฝ้ายหลังชาวโศกและถั่ว 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการทำหวานน้ำนม 30,000 ฉบับ	- เอกสารเรื่องการค้าเป็นงานกลุ่มแบบงานเกษตรกร 15,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องคู่มือเกษตรกรเรื่องการเลี้ยงไก่ 20,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องโครงการพัฒนาอาชีพชาวเกษตรกร 3,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องการค้าเป็นงานยุวเกษตรกร 25,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องการค้าเป็นงานยุวเกษตรกร (ภาษาอังกฤษ) 5,000 ฉบับ - เอกสารเรื่องโรคและศัตรูของยางพารา 1,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการเพาะเห็ดหูหนู 30,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการป้องกันกำจัดกักแทน 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกเลี้ยงคาร์เนชั่น 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องขอความร่วมมือในการใช้ยาปราบศัตรูพืช 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกถั่วเหลือง 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการผลิตมะม่วง 10,000 ฉบับ

ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
- ใบปลิวเรื่องหนอนกระตุก 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องหนอนกอ 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องหนอนกระตุกอรวง 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องโรคเน่าขดของใบชา 30,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการปลูกมะขามเปรี้ยว 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการประกอบอาหารประเภทชา 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการเลือกและการเก็บเครื่องเทศ 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องอาหารผัก 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการเลือกซื้อและการเก็บรักษาไข่ 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการใส่ปุ๋ยในนาชา 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องพืชจักจั่น 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่อง กข.6 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่อง กข.11 20,000 ฉบับ	- Crop Module ภาคกลางเรื่องชา 700 ฉบับ - Crop Module ภาคกลางเรื่องถั่วเหลือง 700 ฉบับ - Crop Module ภาคกลางเรื่องถั่วดีสง 700 ฉบับ - Crop Module ภาคกลางเรื่องถั่วเขียว 700 ฉบับ - Crop Module ภาคกลางเรื่องข้าวโพด 700 ฉบับ - Crop Module ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรื่องชา 700 ฉบับ - Crop Module ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรื่องมันสำปะหลัง 700 ฉบับ - Crop Module ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรื่องปอแก้ว 700 ฉบับ - Crop Module ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรื่องข้าวโพด 700 ฉบับ	- คำแนะนำเรื่องการแปรรูปจริง 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการใส่แทนแทนบำรุงดิน 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกสาเก 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกมะลิ 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องน้ำใสไม่ไทย 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการปลูกหอมแดง 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องอาหารผัก 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการทำคั้ดเมลงหรือชาของออย 10,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการใส่สียผสมอาหารจากธรรมชาติ 15,000 ฉบับ - คำแนะนำเรื่องการหุงต้มอาหารสัตว์ 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องเปลี่ยนแปลง 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องสวนครัว 90,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการปลูกลิ้นจี่ 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการกรีดยาง 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องข้าว กข.8 10,000 ฉบับ

ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
- ใบปลิวเรื่องการป้องกันและกำจัดหนูในไรนา 108,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องฝ่ายพันธุ์ข้าว ปี.ที.เค. 12, ศรีสำโรง, ตากฟ้า 1 20,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการทำนาบัว 30,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องโรคสับปะรด 1,000 ฉบับ - จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - ใบปลิวเรื่องอะฟลาทอกซิน สารพิษในถั่วลิสง 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการใช้เครื่องพ่นยา ULV 3,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องสับคาพิฆาตหนู 20,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องการเลี้ยงไหม 10,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องชานาหยอด 10,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องแนะนำวิธีแช่ฟอกปด 20,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องโรคเน่าของขิง 10,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องการตัดแต่งกิ่งหมอน 5,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องอะฟลาทอกซิน 10,000 ฉบับ	- Crop Module ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรื่องถั่วลิสง 700 ฉบับ - Crop Module ภาคใต้เรื่องข้าว 700 ฉบับ - Crop Module ภาคใต้เรื่องเงาะ 700 ฉบับ - Crop Module ภาคใต้เรื่องยางพารา 700 ฉบับ - Crop Module ภาคใต้เรื่องมะพร้าว 700 ฉบับ - Crop Module ภาคใต้เรื่องถั่วเขียว 700 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องไรโซเบียม 1,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องถั่วลิสง 1,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องมะพร้าว 1,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องถั่วเหลือง 1,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องถั่วเขียว 1,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องหอมหัวใหญ่ 1,000 ฉบับ - โปสเตอร์เรื่องสับคาพิฆาตหนู 30,000 ฉบับ	- ใบปลิวเรื่องข้าว กช. 13 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องข้าว กช.15 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องไข่เค็ม 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องสวนครัวอากาศ 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องพริกไทย 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องโรคราใบส้ม 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องอะฟลาทอกซินสารพิษในถั่วลิสง 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องฝ่ายพันธุ์ข้าว ปี.ที.เค. และตากฟ้า 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องสวนครัว 25,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องหมอนกระตุกผ้า 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องหมอนกระตุกรวง 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการทำนาหวานน้ำนม 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องการขยายพันธุ์ไม้ 10,000 ฉบับ - ใบปลิวเรื่องวิธีช่วยให้หมอนม่วงดกผลดีขึ้น 10,000 ฉบับ

ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
- ไปสเตอร์เรื่องการทำปุ๋ยหมัก 10,000 ฉบับ - สมุดบันทึกการเลี้ยงสัตว์ 50,000 ฉบับ - สมุดบันทึกการปลูกพืช 50,000 ฉบับ - สมุดบันทึกกิจกรรมประจำวันเกษตรกร 3,000 ฉบับ - สมุดบันทึกการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระดับ อำเภอ 5,000 ฉบับ - เอกสารการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร 5,000 ฉบับ - คู่มือแรงงานแรกนา 5,000 ฉบับ - แบบเสียค่าธรรมเนียมการไถ่ปุ๋ยเคมี 10,000 ฉบับ - รายงานประจำปี 2518 1,000 ฉบับ - รายงานประจำปี 2519 1,000 ฉบับ - เอกสารการค้าเป็นงานกลุ่มแบบ 10,000 ฉบับ - เอกสารแนะนำสมาคมเกษตรกรในไต้หวัน 5,000 ฉบับ - เอกสารการปลูกข้าวในเขตชลประทาน 100 ฉบับ		- ไปปลิวเรื่องมาทำสวนครัวอากาศกันเถอะ 20,000 ฉบับ - ไปปลิวเรื่องไม่มีบริเวณบ้านปลูกผักได้ 20,000 ฉบับ - ไปปลิวเรื่องการจัดกรไถนา 12,000 ฉบับ - ไปปลิวเรื่องดีปลีโคกมะพร้าว 10,000 ฉบับ - ไปปลิวเรื่องกรปลูกพริกไทยโคกมะพร้าว 10,000 ฉบับ - ไปปลิวเรื่องกรปลูกมะเขือเทศบนถนนเพื่อขึ้น 10,000 ฉบับ - ไปปลิวเรื่องมะ 10,000 ฉบับ - ไปปลิวเรื่องโรงเรือนของชาว 10,000 ฉบับ - ไปปลิวเรื่องมะม่วงหิมพานต์ 10,000 ฉบับ - ไปสเตอร์เรื่องสวนครัว 10,000 ฉบับ - ปฏิทินแสดงกรรวบรวมสัตว์พืช 10,000 ฉบับ - ไปสเตอร์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ 110,000 ฉบับ - ไปสเตอร์สาคาพิพัตถนุ 50,000 ฉบับ - Crop Module เรื่องถั่วลิสงภาคเหนือ 1,200 ฉบับ

ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
- เอกสารระเบียบวาทัยการรักษาคำ ปลดอภัยของชาติ พ.ศ. 2517 1,000 ฉบับ - บทความเรื่องเกษตรกร 6 ไร่ 1,000 ฉบับ - คู่มือเจ้าหน้าที่เรื่องบทบาทของสตรีเกษตรกับ งานส่งเสริมการเกษตร 2,000 ฉบับ - เอกสารนโยบายและแนวทางในการดำเนินงาน ของกรมส่งเสริมการเกษตร 1,000 ฉบับ - เอกสารคู่มือการดำเนินการจัดไร่นา 2,000 ฉบับ - เอกสารระเบียบกองทุนยุวเกษตรกร 3,000 ฉบับ		- Crop Module เรื่องแก้วเหลือง 1,200 ฉบับ - Crop Module เรื่องแก้วเขียว 1,200 ฉบับ - Crop Module เรื่องข้าวโพด 1,200 ฉบับ
2. จัดพิมพ์วารสารต่าง ๆ ดังนี้ - วารสาร "ชาวส่งเสริมการเกษตร" 12 ครั้ง 57,300 ฉบับ - วารสาร "เกษตรกร" 12 ครั้ง 84,000 ฉบับ - วารสาร "ส่งเสริมการเกษตร" 6 ครั้ง 18,000 ฉบับ	2. จัดพิมพ์วารสารต่าง ๆ ดังนี้ - วารสาร "ชาวส่งเสริมการเกษตร" 12 ครั้ง 66,000 ฉบับ - วารสาร "เกษตรกร" 12 ครั้ง 84,000 ฉบับ - วารสาร "ส่งเสริมการเกษตร" 6 ครั้ง 18,000 ฉบับ	2. จัดพิมพ์วารสารชาวส่งเสริมการเกษตรโดยการรวบรวม และทำเป็นการจัดพิมพ์เอง 10 ครั้ง 55,600 ฉบับ (ปีงบประมาณ 2523 กระทรวงการคลังไม่อนุมัติให้ จัดพิมพ์วารสารเกษตรกรและวารสารส่งเสริมการเกษตร)

ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
3. จัดพิมพ์แบบฟอร์ม การค ด สูจิบัตรงานอบรม และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จำนวน 182 เรื่อง 509,064 ฉบับ 4. ออกแบบภาพปก ภาพประกอบเรื่อง แบบพิมพ์ และการจัดรูปแบบ เอกสารค่าแนะนำ และวารสารต่าง ๆ 175 เรื่อง 5. จัดส่งและแจกจ่ายเอกสารค่าแนะนำ ไปสเตอร์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ให้แก่สำนักงานส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด หน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป 1,101,720 ฉบับ	3. จัดพิมพ์แบบฟอร์ม การค ด สูจิบัตรงานอบรม และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จำนวน 315 เรื่อง 1,795,342 ฉบับ 4. ออกแบบภาพปก ภาพประกอบเรื่อง แบบพิมพ์ และการจัดรูปแบบ เอกสารค่าแนะนำ และวารสารต่าง ๆ 132 เรื่อง 5. จัดส่งและแจกจ่ายเอกสารค่าแนะนำ ไปสเตอร์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ให้แก่สำนักงานส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด หน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป	3. จัดพิมพ์แบบฟอร์ม การค ด สูจิบัตรงานอบรม และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จำนวน 311 เรื่อง 1,658,443 ฉบับ 4. ออกแบบภาพปก ภาพประกอบเรื่อง แบบพิมพ์ และการจัดรูปแบบ เอกสารค่าแนะนำ และวารสารต่าง ๆ 196 เรื่อง 5. จัดส่งและแจกจ่ายเอกสารค่าแนะนำ ไปสเตอร์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ให้แก่สำนักงานส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด หน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป 2,039,710 ฉบับ

การศึกษาการกระจายและการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ผลิตโดยกรมส่งเสริมการเกษตร
ในหมู่เกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี

บทคัดย่อ
ของ
ประหยัค บุญสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2525

การศึกษาค้นคว้า มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ ประการแรก เพื่อศึกษาวิธีการและอุปสรรค ในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่เกษตรกร ของกรมส่งเสริมการเกษตร ประการที่สอง เพื่อ ศึกษาปริมาณเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับและนำไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนปัญหาการใช้ประโยชน์ จากเอกสารสิ่งพิมพ์

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 20 คน และเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 411 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามชนิดปลายเปิด แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์

ผลการศึกษาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ มีดังนี้ การกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์มี 5 วิธีการ ได้แก่ วิธีการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนำเอกสารไปแจกให้เกษตรกรด้วยตนเอง วิธีการแจกเอกสาร สิ่งพิมพ์ให้เกษตรกรในระหว่างการจัดกิจกรรมทางด้านการเกษตร วิธีการส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ผ่าน ตัวแทน เช่น ผู้นำท้องถิ่นไปแจกให้เกษตรกร วิธีการให้เกษตรกรมารับเอกสารเองตามศูนย์บริการ ทางการเกษตร และวิธีการส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ไปตามสถานที่บริการการอ่านเอกสารสิ่งพิมพ์ที่กระจาย ทั่วๆไป วิธีการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นำไปแจกแก่เกษตรกรด้วยตนเองถึงมือเกษตรกรมาก ที่สุด คือร้อยละ 46 จากจำนวนเกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ 238 ครอบครัว เกษตรกรได้รับ เอกสารประเภทแผนปลิวมากที่สุด คือ ร้อยละ 42 เนื้อหาของเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรได้รับ จำแนกได้ 8 เรื่องได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การทำนา ข้าว ปุ๋ย พืชไร่ ยากำจัดศัตรูพืช ศัตรูพืช และเห็ด ส่วนอุปสรรคในการกระจายเอกสารสิ่งพิมพ์ที่พบว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือ การไม่มีแผนงาน และนโยบายที่แน่นอนในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า เกษตรกร นำเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ ถ้าเอกสารสิ่งพิมพ์นั้นมีเนื้อหาตรงกับอาชีพของเกษตรกร

A STUDY OF THE DISTRIBUTION AND THE SUPHAN-BURI FARMERS'
USE OF THE DEPARTMENT OF AGRICULTURAL EXTENSION DOCUMENTS

AN ABSTRACT
BY
PRAYAT BOONSUK

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1982

The purposes of this investigation were two folds : to learn of modes of practice and obstacles in distributing printed documents to farmers by the Department of Agricultural Extension, and to learn of the quantity of the documents reaching the farmers, their usage, and obstacles in using them. Twenty agricultural extension trainers in Suphan - Buri province and 411 Suphan - Buri farmers comprised the sample group. An open - ended. questionnaire, a rating - scale checklist, and an interview form were employed in collecting data.

Major findings were as follows. Printed documents were distributed through 5 major channels; namely, agricultural extension trainers handing out documents at each farmer's residence, agricultural extension trainers handing out documents to each farmer during the meetings, hamlet leaders collecting documents and sending to each farmer, each farmer collecting documents by himself at the Agricultural Service Centers, and agricultural extension trainers sending document directly to hamlet reading centers. It was found that documents distributed through the first channel reached the farmers most, namely 46 percent out of 238 farmers receiving documents. The majority of documents farmers received (42 percent) was leaflet. Document contents could be classified into 8 subjects : stock - raising, rice - farming, rice, fertilizer, field - crop, pesticide, pests and mushroom. The major problem concerning obstacles in distributing documents was found to stem from leading solid operating policy and plan. However, the investigator found that 50 percent of the received documents were used by farmers without problem if the contents were related to their works.